

Paragrahv	Lõige	Punkt	Sätte tekst	Küsimus/ettepanek	Vastus
2	2	p 6	Nõuded kohalikule tegevusgrupile: ta on avalikustanud kohaliku tegevusgrupi tegevuspiirkonna (edaspidi <i>tegevuspiirkond</i> elanikele teabe kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise kavatsusest neile kättesaadavas väljaandes enne taotluse esitamist.	Milline on kättesaadav väljaanne, kas ka koduleht?	LEADER tegevusgrupi koduleht ei ole piisav kuna sellele potentsiaalne taotleja juhuslikult sattuda ei saa. Kohalikel elanikel peaks olema piisavalt teavet. Näiteks piirkonna kohalik ajaleht või kohaliku omavalitsuse koduleht, kuhu on tõenäolisem, et ka juhuslik taotleja võib saada vajalikku informatsiooni. Seletuskirja on täiendatud võimalusega, et kohalikul tegevusgrupil on õigus valida ka muid kanaleid, mille kaudu teavitada tegevuspiirkonna elanikke kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise kavatsusest. Teavitada võib ka sotsiaalmeedia vahendusel arvestusega, et teavitust on võimalik PRIA hilisemalt kontrollida.
3	4		Nõuded tegevuspiirkonna kohta. Tegevuspiirkonna elanike arvu kindlakstegemisel lähtutakse Statistikaameti piirkondliku statistika portaalis avaldatud vastavatest andmetest kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise aasta 1. jaanuari seisuga kohta.	elanike arvu kindlakstegemisel lähtutakse rahvastikuregistri andmetest. Võimalik sõnastus: "Linnade rahvaarvu määramisel võtta aluseks väiksem kahest arvust: Statistikaameti arv toetuse taotlemise aasta 1.01 seisuga või rahvastikuregistri järgne elanike arv sama kuupäeva seisuga. s.o. 2015 a 1.jaanuari seisuga	Ei arvesta. Esiteks oleme järjekindlatlt kasutanud Statistikaameti andmeid ja välja on kujunenud aegread. Statistikaameti andmeid peetakse kvaliteetsemaks, sest ta arvutab rahvaarvu numbrid mitmete rahvastikku puudutavate registrite andmeid kasutades. Töötlamise lähteandmeteks Statistikaameti on eelmise aasta 1. jaanuari rahvaarv, millele lisatakse aasta jooksul sündinud, surnud ja rännanud isikud.
4	1		Nõuded kohaliku tegevusgrupi liikmesuse kohta (1) Kohaliku tegevusgrupi liikmeteks on vähemalt kolm kohaliku omavalitsuse üksust, vähemalt üks sama kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil tegutsev äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja ja vähemalt üks mittetulundusühing või sihtasutus.	Küsimus: Kas haldusreformi valguses, on mõistlik nõuda kolme KOVi? Lisaks pöörame tähelepanu sellele, et MTÜ ja äriettevõtete mittesidumine KOV territooriumist aitaks vältida olukorda, kus üks organisatsioon saab mõjutada terve tegevusgrupi toimimist. Tegevusgruppide ning ka Leader programmi ülesanne on tegevuspiirkondi ühendada ning ilma otsese põhjuse järgalt omavalitsuse piiridest tulenevaid piiranguid seada ei ole Leader põhimõtteid arvestades tulemuslik ega loogiline. Ettepanek on sõnastada antud punkt järgmiselt: "Kohaliku tegevusgrupi liikmeks on vähemalt kaks kohaliku omavalitsuse üksust, vähemalt tegevusgrupi liikmeks olevate omavalitsusüksuste arvuga võrdne arv mittetulundusühinguid või sihtasutusi ja vähemalt tegevusgrupi liikmeks olevate omavalitsuste arvuga võrdne arv äriühinguid või füüsilisest isikust ettevõtjaid."	Ei arvesta, sest hetkel on see nii MAKis sätestatud. Kui MTÜ või ettevõtja on hoopis teisest piirkonnast kui on KOV, siis milline peaks olema nende ühishuvi koostöök? Arvestades, et nii mõnegi väiksema valla territooriumilt oli eelmisel perioodil raskusi ettevõtja või MTÜ esindaja leidmisega, siis nõudest loobumine või tuua olukorra, kus mõne KOVi territooriumilt ei ole kedagi kaasatud peale avaliku võimu.

4	4	(4) Ühele Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (edaspidi <i>EMTAK</i>) viienda taseme koodile vastavad lõikes 1 nimetatud kohaliku tegevusgrupi liikmed kuuluvad ühte huvirühma.	Küsimus: Mida antud punktiga on tahetud öelda? Mõte jääb segaseks.	Säte selgitab, mida mõeldakse huvirühma all. Nõuded huvirühmale sätestatakse §5 lõikes 3. Euroopa Nõukogu määrus 1303/2013 art 32 lg 2B kehtestab nõude, et otsustustasandil ei esinda ükski huvirühm üle 49 % hääleõigusest. Eesti puhul on nõue lahendatud EMTAK koodidega.
5	1	Nõuded KTG otsustusprotsessi kohta: (1) Kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise kavaga (edaspidi <i>rakenduskava</i>), kohaliku tegevusgrupi toetusega või projektitoetusega seotud otsuse võib vastu võtta kohaliku tegevusgrupi üldkoosolek, juhatus või põhikirjas ettenähtud muu organ, kui määruses ei ole sätestatud, et asjakohase otsuse võtab vastu kohaliku tegevusgrupi üldkoosolek.	Palun täpsustada, millisest määrusest antud punkt kõneleb.	käesolev LEADER määrus
5	2	(2) Kui lõikes 1 nimetatud otsuse võtab vastu kohaliku tegevusgrupi juhatus või põhikirjas ettenähtud muu organ, on selle liikmed esindatud nii, et kohaliku omavalitsuse üksuste esindajate ja riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute esindatus on alla 50 protsendi.	Palun täpsustada või selgitada määruse seletuskirjas. Antud juhul jääb mulje nagu KTG peaks füüsilised isikud varustama EMTAK koodidega. KTG on juriidiliselt mittetulundusühing. Mittetulundusühingu juhatuses on füüsilised isikud, kes vastutavad isiklikult oma tegevuse eest. Mitte ükski organisatsioon ei vastuta füüsilisest isikust juhatuse liikme tegevuse eest juhatuses. KTG juhatuse liikmed ei pruugi tulla vaid KTG liikmesorganisatsioonidest – näiteks kaasatuse suurendamiseks või tegevusgrupi võimekuse tõstmiseks võivad juhatuse liikmed konkursiga tulla ka väljastpoolt KTG-d. Füüsilisel isikul puudub EMTAK kood – palun määruse seletuskirjas täpsustada, et füüsilistele isikutele ei ole vaja EMTAK koodi määrata.	KTG liikmed peavad olema juriidilised isikud või fie-d. KTG juhatuse liige võib Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 69 lõike 6 kohaselt olla juriidiline isik ning sellisel juhul esindab juhatuses juriidilisest isikust liiget füüsiline isik. Sellega on täidetud ka MTÜSi § 26 lõike 2 nõue, et juhatuse liige peab olema füüsiline isik. KTG märgib juhatuses osalevate juriidilistest isikutest liikmete EMTAKi koodi dokumentidesse (nt juhatuse koosoleku protokollidesse või koosolekute registreerimislehtedele vms), mille põhjal on PRIA1 võimalik veenduda, kas otsuse vastuvõtmisel on järgitud huvirühmade nõuet.
5	4	Kohaliku tegevusgrupi liikmeks olevatest kohaliku omavalitsuse üksustest võivad lõikes 1 nimetatud juhatuse ja muu organi tegevuses osaleda ainult § 3 lõikes 1 nimetatud tegevuspiirkonda kuuluvad kohaliku omavalitsuse üksused.	Küsimus: Kas töörühm ja muu organ on sama? Miks peab tõrjuma tegevustest, kaasamõtlemisest?Kommentaari – juhatuse liikmed on füüsilised isikud. Juhatuse liikmeks ei ole "KOV 1" ja "KOV 2", vaid "Mari Maasikas" ja "Juhan Juurikas", kes kantakse ka organisatsiooni B-kaardile. Äriregister ei kanna juhatuse liikmena B-kaardile ühtegi organisatsiooni.	FIE-d. Füüsiline isik saab osaleda KTG tegevuses juriidilise isiku või FIE kaudu.
6	5	Nõuded strateegia kohta : (5) Kui kohalikust tegevusgrupist astub välja vähemalt üks kohaliku omavalitsuse üksus, muudetakse strateegiat poole aasta jooksul arvates tema väljaastumise päevast.	Küsimus: Aga kui toimub liitumine, kas siis rakendub sama säte? Juhul kui KOV astub välja, mis saab tegevusgrupi rahadest? Kommentaar – juhatuse liikmed on füüsilised isikud.	Jah, kui liitub uus KOV, siis tuleb strateegiat muuta, sest uue KOVi territooriumil tegutsevate isikute taotluste rahastamine ei lähe ju kokku strateegiaga, kui selles puudub liituva KOVi andmed. Eelarvet suurendatakse/vähendatakse KTG eelarvet § 9 lg 9.

7	3	5	<p>Nõuded rakenduskava kohta: rakenduskava sisaldab: 5) strateegia meetme kirjeldus, sealhulgas strateegia meetme nimetus, selle rakendamise vajaduse lühikirjeldus ja eesmärk, toetatavad tegevused, sealhulgas investeeringu, mille puhul on lubatud taotleda projektitoetust mitmes etapis ja võtta investeering sihtotstarbelisse kasutusse § 42 lõike 7 punktis 1 sätestatust pikema tähtaja jooksul, kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja projektitoetuse saajale, sealhulgas koos projektitaotlusega esitatavad dokumendid, projektitoetuse maksimaalne suurus ja määr, viide sihtvaldkonnale ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedile, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab, viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub, indikaatorid ja sihttasemed, projektitaotluste hindamiskriteeriumid;</p>	<p>Küsimus: Punkt 4 sätestab vastuvõtu aja märkimist rakenduskavas. Kuid kuidas me teame vastuvõtuga planeerida, kui esitamise ajal ei ole isegi veel päris selge kaua läheb menetlustega ja millal üldse vooru teha saaks?</p>	<p>2016. a rakenduskava tuleb siis esitada ilma vastuvõtu kuupäevadeta, vähemalt I poolaasta kohta. Kui taotluste vastuvõtt kavandatud ka sügisesse, siis sinna saab kuupäevad märkida.</p>
9	1		<p>(1) Maaeluminister kehtestab strateegia rakendamise eelarve suuruse iga kohaliku tegevusgrupi kohta kogu programmiperioodiks.</p>	<p>Mis ajaks 80% ja mis ajaks kuni 20% kehtestatakse e. millal ministri otsus tuleb?</p>	<p>Minister kehtestab KTGde eelarvete käskkirja pärast määruse jõustumist.</p>
9	3		<p>Strateegia rakendamise eelarve: (3) Strateegia rakendamise eelarve esimene osa moodustab strateegia rakendamise eelarvest 20 protsenti, mis jagatakse võrdselt kohalike tegevusgruppide vahel.</p>	<p>On olnud juttu, et eelmisel perioodil oli ekslik arusaam Euroopa Komisjonist, et tohib 20% tegevusgrupi toetus - 80% projektitoetus suhe olla. Et algselt oli komisjon mõelnud proportsiooni nii, et 20% projektitoetusest tohib tegevusgrupi toetus olla. Küsimus: Kas nüüd on kindel, et komisjon lubab ikka endiselt 20% - 80% suhet?</p>	<p>jah</p>
9	7		<p>Strateegia rakendamise eelarve teise osa arvutamisel arvestatakse § 3 lõikes 1 nimetatud tegevuspiirkonda kuuluvate kohaliku omavalitsuse üksuste näitajatega.</p>	<p>Jääb selgusetuks millise määruse või seaduse §-i lõike 4...</p>	<p>LEADER määrus</p>
9	8		<p>Arengukava peatükis 8.1 loetletud üle 4000 elanikuga vallasiseste linnade puhul korrutatakse strateegia rakendamise eelarve teise osa arvutamisel tulemused vähenduskoeffitsiendiga 0,75.</p>	<p>Jääb selgusetuks, millist arengukava on mõeldud.</p>	<p>„Eesti maaelu arengukava 2014–2020“</p>

9	9	Arengukava peatükis 8.1 loetletud valdade puhul, kus rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul kasvanud üle 20 protsendi, kus registreeritud töötus on alla Eesti keskmise ja kus palgatöötaja kuu keskmine brutotulu on Eesti keskmisest vähemalt 20 protsenti kõrgem, korrutatakse strateegia rakendamise eelarve teise osa arvutamisel tulemused vähenduskoeffitsiendiga 0,5.	Jääb selgusetuks, millist arengukava on mõeldud.	„Eesti maaelu arengukava 2014–2020“
9	10	(9) Maaeluministril on õigus muuta kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise eelarvet proportsionaalselt sellest kohalikust tegevusgrupist välja astunud kohaliku omavalitsuse üksusele ettenähtud eelarve osaga.	Jääb selgusetuks, kas kasutamata või määramata (PRIA otsusega juba), juhul kui taotlusvoor on aasta lõpus. Samuti ebaselge, kui projektitoetuste jääk on nt 25%, siis kas minister saab ümber jagada 5% või kogu 25%? Küsimus: millistel alustel ümber jaotamine käib ja kas kõigi KTG-de vahel?	Maaeluminister vähendab selle kohaliku tegevusgrupi eelarvet, kelle liikmeskonnast astub välja kohaliku omavalitsuse üksus. Lisaks võib kohaliku tegevusgrupi soovil maaeluminister suurendada selle kohaliku tegevusgrupi eelarvet, kelle liikmeskonnaga liitub välja astunud kohaliku omavalitsuse üksus. Eelarvet vähendatakse selles ulatuses, mis vastab väljaastunud kohaliku tegevusgrupi proportsioonile sotsiaal-majanduslike näitajate alusel arvatud eelarve osast. Vähendada saab ainult seda osa eelarvest, mis on kohustustega katmata. See tähendab, et eelarve vähendamiseks lahutatakse kohaliku tegevusgrupi eelarvest PRIA poolt tehtud projektitoetuse taotluse rahuldamise otsuste summa, kohaliku tegevusgrupi poolt projektitoetuse taotluse kinnitamise otsuste summa, mida PRIA ei ole veel heakskiitnud ning kohustustega kaetud osa üldkulude eelarvest.
9	11	(9) Maaeluministril on õigus muuta kohaliku tegevusgrupi strateegia rakendamise eelarvet proportsionaalselt sellest kohalikust tegevusgrupist välja astunud kohaliku omavalitsuse üksusele ettenähtud eelarve osaga.	Küsimus: kas eelarve puhul on mõeldud hetke jäagist lähtuvalt, mitte alnumbritest lähtuvalt? Kas ümberarvestamisel arvestatakse ka liitumisega? Ettepanek: Antud lõike sõnastus võiks olla selline, et kui väljaastunud omavalitsus ühineb teise tegevusgrupiga, siis ümberarvestamine toimub mõlema tegevusgrupi jaoks. Arvestada tuleks ka olukorraga kui omavalitsus lahkub ja liitub teise KTG-ga.	Vt. vastust eelmisele küsimusele. Automaatselt teise kohaliku tegevusgrupi eelarvet ei suurendata, vaid see tegevusgrupp, kellega liitutakse peab muutma oma strateegiat ja esitama ministeeriumile avalduse eelarve suurendamiseks.
11	1	5) Nõuded kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse osaks olevale avaldusele ja taotluse osaks olevatele dokumentidele: Avalduses esitatakse kohaliku tegevusgrupi kohta järgmised andmed: 5) kohaliku omavalitsuse üksuste kaupa tegevuspiirkonna elanike arv ja pindala;	Küsimus: Mis seisuga arvestust peetakse ja milliste alusandmete järgi?	Strateegias esitatud andmete järgi ehk Statistikaameti 1. jaanuari 2015 seisuga
11	1	7) taotletav kohaliku tegevusgrupi toetuse summa;	Küsimus: Milline on hetkel ajakava, kas KTG toetuse taotlemisel on teada toetuse suurus?	Jah.

11	2	5	KTG esitab PRIA le koos avaldusega järgmised dokumendid: 5) rakenduskava 2015. ja 2016. aasta kohta.	Küsimus: Kas 2015. aasta rakenduskava tähendab neid kulusid, mis tehakse käesoleva määruse järgi (st kulud mis on tekkinud peale seda, kui on ära esitatud ettevalmistava toetuse viimane deklaratsioon)?	jah
12	1		KTG toetuse taotluse vastuvõtmine ning taotluse ja kohaliku tegevusgrupi nõuetele vastavuse kontrollimine: (1) PRIA kontrollib kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist.	Küsimus: Kui pikk tähtaeg on?	Kuna PRIA ja Maaeluministerium viivad nõuetele vastavuse kontrolli läbi paralleelselt, siis saab taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest
13	1		Strateegia hindamine ja heakskiitmine (1) Maaeluministerium hindab nõuetele vastavat strateegiat lisas 1 esitatud hindamiskriteeriumite alusel ja teeb strateegia heakskiitmise või heakskiitmata jätmise otsuse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 69 lõigete 7 ja 8 alusel 65 tööpäeva jooksul arvates PRIA poolt strateegia esitamisest	Küsimus: kõik strateegiad on ju läbi vaadatud, tegemist on vastavuse kontrollimisega, miks tähtaeg nii pikk on?	Nõuetele vastavus 30 tp + hindamiskomisjon 15 tp + ministri otsuse vormistamine ja eelarve juurde jagamine = 65 tp.
13	2		(1) Maaeluministerium hindab nõuetele vastavat strateegiat lisas 1 esitatud hindamiskriteeriumite alusel ja teeb strateegia heakskiitmise või heakskiitmata jätmise otsuse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 69 lõigete 7 ja 8 alusel 65 tööpäeva jooksul arvates PRIA poolt strateegia esitamisest.	Palume võimalust ka määruse lisaga tutvumiseks.	Hindamiskriteeriumite lisa jagati välja infopäeval.
13	7		(7) Maaeluminister määrab § 9 lõikes 5 nimetatud eelarve jaotuse nende kohalike tegevusgruppide vahel, kelle strateegia vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõudele. Kui hindamiskomisjoni liige on andnud strateegiale 14 hindepunkti, loetakse tema antud hindepunktide summaks null.	Küsimus: Kas sellisel juhul võib KTG oma tegevust jätkata § 9 lõikes 5 toodud eelarvevahenditega?	jah.
16	1		(1) Toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlbliku kulu moodustab tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalike kulude ja abikõlbliku tegevuse või investeeringuobjekti tähistamiseks vajalike sümbolite maksumus.	Tähelepanek: arusaamatu lause, palun täpsustada	Lisaks tegevuse elluviimisele ja investeeringu tegemisele saab toetust ka tähistamiseks vajalike kulutuste tegemiseks, mida nõuab MAK teavitamise määrus

16	2	1	KTG puhul on abikõlblikud järgmised jooksvad kulud: 1) personalikulud, sealhulgas töötaja lepingujärgne tasu või töötasu, haigushüvitise tööandjapoolne osa, koondamise tõttu makstav hüvitis, puhkusetasu, sõidukulu, lähetuskulu, reisikindlustus ja koolituskulu;	Küsimus: 1. Milline on arvestuse alus, kui ostetakse raamatupidamise teenust? 2. Kas siin on arvestatud ka juhatuse liikmete ning töörühma tasusid? 3. Mille poolest erineb antud p toodud sõidukulu lg 5 toodud sõidukulust?4. Tähelepanek: Kui otseste kulude all nimetatud ka preemia, lisatasu, siis peaks ka siin kirjeldatud olema (§ 20 lg 3 p 1)	1. Kui ostetakse teenust, siis hüvitatakse kuludokumendi alusel. 2. jah. 3. Siin on mõeldud lepinguliste isikute (nt töörühma liikmed) sõidukulud. Kaudsete kulude §is 18 on mõeldud abikõlblike sõidukulude hüvitamist kaudse kuluna, st et sõidukulude kohta ei pea üldjuhul esitama kuludokumente. 4. Täiendame eelnõu §16 lg 2 p 1 lisame preemia, lisatasu.
16	2	5	5) asjakohased sõidukulud kuni 0,3 eurot kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 335 eurot kalendrikuus tehtud sõitude eest ühe hüvitist saava füüsilise isiku kohta;	Küsimus: 1. Kas tegemist on kaudse abikõlbliku kuluga, mille tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ja ei kontrollita?2. Ettepanek: Kasutada sõnaühendi <i>isikliku sõiduauto</i> asemel sõnaühendit <i>isikliku mootorsõiduki</i> . Kasutada konkreetsete summade ja numbrite asemel viidet vastavale riiklikule õigusaktile (Vabariigi Valitsuse 14.07.2006 määrus nr 164). Nii tagame selle, et määrus on kogu programmiperioodi vältel kooskõlas riiklike õigusaktidega ning ei ole vaja sisse viia määruse muudatusi.	1. Tegemist on kaudse kuluga. 2. Arvestatud. 3. Oleme nimetatud määrust küll kasutanud, kuid mitte täies ulatuses, mistõttu ei pea vajalikuks määrusele viidata. Vastav viide on olemas seletuskirjas.
16	2	6	6) ühe mootorsõiduki ostmise kulud käibemaksuta maksumusega kuni 16 000 eurot või ühe mootorsõiduki liisimise kulud kuni 320 eurot kuus kohaliku tegevusgrupi kohta arengukava programmiperioodi jooksul;	Ettepanek: lubada ka mootorsõiduki kasutusrent. Põhjendus: kasutusrent võib olla mõistlikum lahendus kui tegevusgrupile väga kalli põhivara soetamine ja selle hooldamine. Analoogselt on lubatud kontoritehnika ja –mööbli ostmise, üürimise, rentimise ja liisimise kulud. Sama lähenemist oleks mõistlik rakendada ka mootorsõidukite puhul. Nii on tegevusgrupil võimalik kulusid vajadusel vähendada – sõidukit on võimalik rentida ainult tegevusgrupile vajalikul perioodil. Ühtlasi jäävad sel juhul sõiduki remondi- ja hoolduskulud sõiduki omaniku kanda. Ühtlasi puudub vajadus PRIA poolseks põhivara sihtotstarbelise kasutuse kontrolliks peale programmiperioodi lõppu. Hetkel ei ole põhivara soetamine kõigi tegevusgruppide jaoks mõistlik kuna ei ole teada, mis saab tegevusgruppide edasi peale käesoleva programmiperioodi lõppu. Tegevusgrupil võiks olla valik ostmise, liisimise, rentimise/üürimise vahel	Liisinguga investeringute soetamise reeglites on tehtud muudatus kõigi arengukava meetmete raames võrreldes eelmise perioodiga - omandiõigus peab üle minema toetuse saajale, millele lisandub järelevalveperiood. Seetõttu kasutusrent enam võimalik ei ole. NB! oluline, et liisinguandja peab olema krediidiastutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediidiastutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus.
16	2	10	10) veebilehe loomise, haldamise ja arendamise kulud.	Ettepanek: mitte piirata IT kulusid, kuna antud juhul piiratakse KTG efektiivsust ja võimekust	Kas midagi on välja jäänud? Millised kulud on puudu?
16	3	1	KTG toetuse puhul on abikõlblikud järgmised tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavad kulud: 1) asjakohase oskusteabega spetsialistilt, organisatsioonilt või asutuselt strateegia rakendamise ja muutmisega seotud tegevuspiirkonda käsitleva uuringu tellimise kulud;	Küsimus: Kas antud p ning lisaks p 4 ja p 7 võivad sisaldada ka personalikulu? Ettepanek: määruse seletuskirjas palun täpsustada, kuidas määratleda “asjakohase oskusteabega” spetsialisti või organisatsiooni.	Jah, võib sisaldada ka personalikulu. Asjakohase oskusteabega spetsialisti all mõeldakse isikut, kes lähtuvalt oma ametist, organisatsioonist, mida ta esindab või kogemusest, omab tegevusgrupi jaoks piisavat pädevust, et viia läbi uuring.

16	3	4) eksperdihinnangu tellimise kulud, välja arvatud juhul, kui ekspert on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või kohaliku tegevusgrupiga töö- või võlaõigusseaduse alusel lepingu sõlminud isik, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;	Küsimus: Mis saab juhul, kui maavalitsuse inimene on hindamiskomisjonis? Maakondlikud arenduskeskused? - avalikes huvides maakonna tasemel tegutsev sihtasutus.	Esmalt mõjutab ta avaliku sektori esindatust - alla 50%. Ka maavalitsust esindava eksperdi kulud ei ole abikõlblikud kui ta tööülesanded on sarnased tööga, mille kohta tellitakse eksperdihinnang. Samas kulutused maakondlike arenduskeskuste töötajate kulude katmiseks on abikõlblikud, sest maakondlikud arenduskeskused on eraõiguslikud juriidilised isikud, see ei ole avalik teenistus, seega seal on eraõiguses töötavad töötajad.
16	3	5) teabe- ja reklaammaterjali koostamise ja väljaandmise kulud;	Ettepanek: palun lisada täpsustus määrusesse, mida loetakse teabe- ja reklaammaterjaliks	Arvestatud: reklaammaterjal täpsustatud seletuskirjas (rollup, kleebis, rinnamärk, kalender, flaier, postkaart, kuulutus, T-särk, infosilt jms); Teabematerjali koostamise ja väljaandmise kulude puhul on abikõlblik ka objekti tähistamiseks vajalik sümboli maksumus. Lisaks on abikõlblikud kulud, mis on tehtud kohaliku arengu strateegia teavitamiseks piirkondlikus väljaandes vm meedia vahendusel.
16	3	7) riigisisese koostööprojekti ettevalmistamise kulud;	Küsimus: 1. Kas siia alla lähevad KTG ühiselt palgatud spetsialisti kulud, kelle tööülesandeks on ka siseriiklike koostööprojektide ettevalmistamine? 2. Ettepanek: Ka rahvusvahelise koostööprojekti ettevalmistamise kulud peaksid olema abikõlblikud vähemalt esialgsed kohtumised ja koosolekud, kui veel teemat ja partnereid kaardistatakse.	1. Jah. 2. Rahvusvahelise koostööprojekti ettevalmistamiseks tehtavad kulud enne ühiste kavatsuste kokkuleppe sõlmimist võivad olla küll abikõlblikud tegevusgrupi elavdamise kulude raames. Koostöökokkuleppe ettevalmistamist reguleerib § 29 lg 2 .
16	3	8) koostööorganisatsioonis osalemise liikmemaks.	Tekitab küsimuse, et kas ainult ühe organisatsiooni liikmemaks on abikõlblik? Seletuskiri annaks ehk siin ka vastuseid.	Silmas on peetud ennekõike selliseid koostööorganisatsioone (ELARD, Eesti Leader Liit, Leader foorum, Kodukant vms), kes sotsiaalpartnerina esindavad kohalikke tegevusgruppe erinevates komisjonides, töörühmades, kogudes jne.

16	6	<p>(6) Lõigetes 2 ja 3 nimetatud kulud on abikõlblikud alates põllumajandusministri 14. oktoobri 2014. a määruse nr 85 „LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“ §-s 9 nimetatud toetatavate tegevuste lõpliku elluviimise kohta viimase maksetaotluse esitamisest PRIA-le, kuid kõige varem 1. juulist 2015.</p>	<p>Ettepanek: palun muuta määruse sõnastust: “Lõigetes 2 ja 3 nimetatud kulud on abikõlblikud alates 1. juulist 2015.” Selgitus: aasta aega on Leader infopäevadel räägitud, et uue programmiperioodi kulud on abikõlblikud alates 1.07.2015. Viimati rääkis seda ministri esindaja maikuisel Leader infopäeval (võimalik tuvastada ka infopäeva slaididelt ja salvestuselt). Lisatingimusi ei ole mainitud. Nüüd tingimusi muutes on see tegevusgruppide õigustatud ootuste rikkumine – tegevusgrupid on käitunud ministri esindaja(te)lt saadud informatsiooni kohaselt. Kahte perioodi on võimalik paralleelselt rakendada (2014. ja 2015. a näitel). On täiesti loogiline, et tegevusgrupid teevad juba strateegia rakendamisega seotud töid (taotlusvoorude ettevalmistamine jms), soovides tagada võimalikult kiire strateegia rakendamise algus...</p>	<p>1. Ei arvesta, sest ettevalmistava toetuse ja kohaliku tegevusgrupi toetuse hüvitamiseks kasutame ühesuguste kaudsete kulude hüvitamist flat rate'i, kuid erineva protsendimäära alusel. Mõlemad toetusi antakse ühesuguste tegevuste elluviimiseks ja oleme seisukohal, et kummagi toetuse jaoks vajalike kulutuste eristamine on praktiliselt võimatu. Ettepanekus toodud näide puudutab eelmise ja uue perioodi vahendite kasutamist ning siin oli tegevusi, mille kulusid hüvitati lihtsam eristada, sest vana perioodi kulusid saiti teha ainult eelmise perioodi strateegia rakendamise tegevusteks (projektitoetuste hindamine ja väljamaksmine, seire, vms) ja samal ajal strateegia ettevalmistamise tegevusi (strateegia väljatöötamine) hüvitati ettevalmistavast toetusest. Tegevused, milleks kulusid tehti olid erinevad. Kuid ettevalmistav toetus ja uue perioodi strateegia rakendamise raames antav kohaliku tegevusgrupi toetus antakse ühesugusel eesmärgil - uue perioodi strateegia ettevalmistamine ja selle rakendamine. Ja antud juhul hüvitatakse ühesuguste tegevuste elluviimise kulud kahe erineva skeemi alusel, mis võib seada ohtu ELfinantshuvid. 2. Ettevalmistava toetuse jäägi liitmine strateegia rakendamise eelarvele - teeme vastava ettepaneku ministriile siis, kui on selgunud kõikide KTGde kasutamata ettevalmistava toetuse jäägid.</p>
----	---	---	---	--

16	6		<p>... Samas seoses ministeeriumi ja PRIA poolse strateegiate menetlemisega võib tekkida täiendavalt strateegia koostamisega seotud kulusid (strateegiate täiendamine, täiendatud strateegiaga seoses infomaterjalide avaldamine jne). Reaalselt on tegemist kahe olemuslikult täiesti erineva tegevusega ning on väga ebamõistlik ja ebaõiglane neid üksteisest sõltuma panna. Vajadusel on võimalik kehtestada piirang, et uue programmiperioodi rakendamisega seotud administratiivkulude deklaratsioon ei maksta välja enne kui strateegia väljatöötamise viimane kuludeklaratsioon on esitatud, kuid kulud peaksid olema tingimata abikõlblikud alates 01.07.2015 hoolimata varasemate perioodide deklaratsioonide esitamisest/mitteesitamisest. Kõiki tegevuspiirkonna elavdamiseks vajalikke kulutusi ei ole võimalik siduda strateegia ettevalmistamiseks tehtavate kulutustega, näiteks kõiki elavdamistegevusi pole ju võimalik strateegia ettevalmistamisega siduda. Ettevalmistava toetuse eelarvest üle jääv raha tuleks üle kanda antud tegevusgrupi üvitatakse ühesuguste tegevuste elluviimise kulud kahe erineva</p>	
17		<p>2 käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel</p>	<p>Küsimus: Eelmisest perioodist on teada, et juhul kui taotleja on KM kohustuslane, siis automaatselt arvestatakse KM mitteabikõlblikuks kuluks. Kui aga KM kohustuslane teeb toetusega investeringu, millelt EMTA KM ei tagasta, Küsimus: kuidas peaks taotleja sellest PRIAt teavitama, et KM oleks abikõlblik kulu?</p>	<p>Määruse kohaselt on abikõlbmatu see osa käibemaksust, mille tagastust on võimalik taotleda käibemaksuseaduse alusel. Seega kõigepealt tuleb taotleda käibemaksu tagastust käibemaksuseaduse alusel, alles seejärel saab taotleda toetust käibemaksule. Taotleja peaks esmalt tegema EMTAga selgeks kas selle tegevuse kulude käibemaks, millele toetust taotletakse on käibemaksu seaduse alusel tagastatav või mitte. Ja seejärel projektitaotluses põhjalikult selgitama miks ei ole toetatava tegevuse käibemaks tagastatav käibemaksuseaduse alusel juhul kui taotletakse toetust käibemaksule. Seejärel saab PRIA otsustada kas käibemaks on abikõlblik või mitte. Selleks et PRIA saaks kontrollida kas toetuse küsimine käibemaksule on põhjendatud või mitte tuleb taotlejal ja toetuse saajal väga täpselt täita määruse nõuet, mille kohaselt taotleja või toetuse saaja eristab selgelt oma raamatupidamise toetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest.</p>

17	8	Mitteabikõlblikud kulud: 8) erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;	Küsimus: Kas vastuvõtukuludelt makstav tulumaks on siis abikõlblik? Näiteks KTG korraldatava konverentsi toitlustuskuludelt makstav tulumaks?	Erisoodustusmaksu makstakse nende isikute toitlustuskuludelt, kellel on tööleping organisatsiooniga, kes maksab toitlustuskulude eest. Nt ministeeriumi makstava kohvipausi puhul makstakse erisoodustusmaksu ministeeriumi ametnike eest, aga mitte külaliste eest. Sama ka KTGde puhul - külalised ilma erisoodustuseta, KTG palgaliste inimeste eest tuleb maksta erisoodustusmaksu.
17	10	10) liisingulepinguga seotud kulud, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;	Küsimus: Kas mootorsõiduki liiklus- ja kaskokindlustus on abikõlblik kulu?	Jah
17	12	12) kohaliku tegevusgrupiga töö- ja võlaõigusseaduse alusel lepingu sõlminud isiku või juhatuse liikme isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis üle 150 euro kalendrikuus juhul, kui kohaliku tegevusgrupi omandis on või kohalik tegevusgrupp on liisinud mootorsõiduki;	Tähelepanek: Vastuolu käesoleva määruse § 18 (2) p5. Palun viia kooskõlla. Ettepanek: 1. mõlemas punktis kasutada viidet vastavale riiklikule õigusaktile (vt ettepanek § 18 (2) p5 juures).2. kasutada antud punktis sõna "sõiduauto" asemel sõna "mootorsõiduk."	Kasutame sõiduauto asemel mootorsõiduki sõna, kuid juhime tähelepanu, et tulumaksuseaduse mõistes ei ole kõik mootorsõidukid õigustatud saama isikliku sõiduauto kompensatsiooni ilma erisoodustusmaksu maksmata. Kui KTG omandis on auto, siis ülejäänud isikliku sõiduauto kasutamise hüvitised on abikõlblikud ulatuses kuni 150 eurot kuus.
17	13	13) liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kuid kõige hiljem 30. juunil 2023 läinud üle toetuse saajale;	Küsimus: 1. Mis saab vanal perioodil kasutusliisingusse võetud autode liisingumaksetest? 2. Kas tõesti kaasneb kohustus see vana auto ikka välja osta (samas põhimõtte läheks vastuollu – kui muude kasutatud asjade ostmisel on piirangud – st et nii vana autot välja osta ei ole tegelikult enam mõistlik! Lisaks: suure tõenäosusega ei vasta enam kriteeriumile „mootorsõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest	1. Liisingulepingu maksed lähevad üle uude perioodi ja nende hüvitamine toimub uue perioodi eelarvest. 2. Vana auto tuleb välja osta enne kui kohaliku tegevusgrupi toetuse abil ostetakse või liisitakse uus auto, sest liisingu omandiõigus peab üle minema toetuse saajale vähemalt viie aasta jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. 2014-2020 saab toetuse abil osta või liisinguga soetada vaid ühe sõiduauto ning korraga on abikõlblikud vaid ühe mootorsõiduki ülalpidamiskulud. Kui eelmisel perioodil soetatud auto müüakse enne järelevalveperioodi lõppu, siis tuleb saadud raha maksta PRIA-le tagasi, sest auto on ostetud 100% toetuse eest ja täiendav tulu kuulub rahastajale.

18	1	<p>Kaudsete abikõlblike kulude hüvitamine: (1) Kohaliku tegevusgrupi toimimise ja tegevuspiirkonna elavdamise, sealhulgas riigisisese koostööprojekti ettevalmistamise käigus tekkinud kaudsed abikõlblikud kulud hüvitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 67 lõike 1 punktile d ja artikli 68 lõike 1 punktile a kindla määra alusel, mis on kuni 20 protsenti otsestest abikõlblikest kuludest.</p>	<p>Täname, et kaudsete kulude % tõsteti! Leiname aga, et kontoritehnika, kontori remont, kontori mööbel, sõidukulud ja IT kulud ei ole põhjendatud, et neid lisada kaudsetesse kuludesse. Tähelepanek: Uuring on koostatud ühtesid kuluridasid arvestades ja hoopis teisi kuluridasid rakendatakse! Küsimus: Kuidas käesoleva uuringuga on põhjendatud nimetatud kaudsed kulud? Kas uurin on tehtud analüüsimiseks?</p>	<p>Lihtsustatud kulumeetodite alla lähevad need kulud, mille puhul kuludokumentide arv on suur, aga samas rahaline osakaal väike. Uuring on kättesaadav http://www.agri.ee/et/uudised-pressiinfo/uuringud/valdkondlikud-uuringud/pollumajandus-ja-maaelu.</p>
18	2	<p>Kaudseteks abikõlblikeks kuludeks loetakse: 3) infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika ost, üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;</p>	<p>Ettepanek: eemaldada antud loetelust "kontoritehnika ost, üür, rent ja liising." Põhjendus: tegemist on väga otsese kuluga. Kontoritehnika ja -mööbli hooldus- ja paranduskulud on kaudsed üldkulud, kuid ost ja rent on eraldi kulureaga otsesed tegevused. Kontoritehnika ost on füüsiliste seadmete soetamine, millega kaasneb sihtotstarbelise kasutuse kontroll. Seega ei saa see kuidagi olla kaudne kulu. Lisaks pöörame tähelepanu sellele, et tehnika on väga kallis ja vajalik kulu KTG arendustegevuses ning seotud KTG suutlikkusega ja see peaks olema edaspidigi eraldi real mitte kaudsete kulude hulgas.</p>	<p>Ei arvesta. Vastavalt uuringule oli infotehnoloogia, sh kontoritehnika kuluridade osatähtsus 4,7 % ja toetuse osatähtsus 1,6%, mille põhjal saab pigem järeldada, et tehti palju väikese summalisi kulusid. Kui see rida välja arvata kaudsete kulude alt, tuleks vähendada veidi ka kaudsete kulude %.</p>

18	2	8) asjakohased sõidukulud;	<p>Küsimus: Kas siin on mõeldud ka liisingmaksid? Milliseid sõidukulusid silmas peetakse? Kui kõiki KTG sõite, siis on arusaamatu § 23 lõige 1 punkt 11 nõue. See ei peaks kaudsete kulude hulgas olema, lisaks on see suur kulu.</p> <p>Ettepanek: antud kulu kaudsete kulude loetelust eemaldada. Põhjendus: sõidukulud on eraldiseisvad otsesed kulud ning neid siduda kaudsete kuludega on ebamõistlik. Sõidukulud on otseselt seotud füüsilise soetusega (KTG auto) – kui sõidukulude kohta dokumente ei esitata, siis ei ole võimalik ka KTG sõiduki sihtotstarbelise kasutuse kontroll. Samuti kehtestab määrus piirangud isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsiooni suurusele. Sõidukulud kaudsete kulude alla liigitades ei ole võimalik kontrollida kulude nõuetele vastavust (ehk siis hulk määruse punkte muutub mõttetuks).</p>	<p>Ei arvesta. Liisingumaksud ei ole kaudsete kulude hulgas. Abikõlblikkuse nõuded osade kulude suhtes on toodud määruses selleks, et oleks selge, millises ulatuses ühed või teised kulud on abikõlblikud ja et vajadusel oleks võimalik võrrelda kas kaudsete kulude hüvituse saadav toetus katab ära abikõlblikkuse reeglitele vastavad kulud. EMÜ uuringu kohaselt moodustasid sõidukulude dokumendid 12% kuludokumentidest, kuid toetust maksti sõidukulude eest 3,9% väljaamkstud toetusest.</p>
18	2	9) kohaliku tegevusgrupi omandis oleva või kohaliku tegevusgrupi liisitud mootorsõiduki hooldus- ja remondikulud;	<p>Ettepanek: jätta need kulud otseseks kuluks</p>	<p>Ei arvesta.</p>
18	2	10) mootorsõiduki liiklus- ja kaskokindlustus;	<p>Ettepanek: jätta need kulud otseseks kuluks</p>	<p>Ei arvesta.</p>
18	2	11) kontorimööbli ostmise, üürimise, rentimise ja liisimise kulud	<p>Tähelepanek: Ei ole kuidagi põhjendatav kaudse kulu alla panek. Ettepanek: eemaldada antud kulu kaudsete kulude loetelust. Põhjendus: tegemist on eraldiseisva otsese kuluga, millega soetatakse füüsilisi esemeid tegevusgrupile. Füüsiliste soetuste olemasolu kontrollib PRIA ning need on kindlasti otsesed ja eraldi kulureaga kulud. Kommentaariks kogu antud paragrahvi teise lõigu kohta: Kaudsete kulude alla on pandud ebamõistlikult suur hulk kulusid. Kontoritehnika, mööbel ja sõidukulud on väga konkreetsed ja otsesed kulud, mis peaksid olema eraldi kulureaga abikõlblikud kulud ja on otseselt seotud KTG suutlikkusega. Nende sidumine personalikuludega on meelevaldne.</p>	<p>Ei arvesta: Sisustus: Kuluridade osatähtsus 0,8 % ja toetuse osatähtsus 0,7%. Kulu osatähtsus on väike, mistõttu mõistlikum kaudse kulu all arvestada.</p>
18	3	1) Otsesteks abikõlblikeks kuludeks loetakse toetatavate tegevuste elluviimisega kaasnevad järgmised personalikulud: 1) tegevusi elluviiva töötaja, ametniku ja eksperdi tööjõukulud, sealhulgas palk, töötasu, lisatasu, preemia, puhkusetasu või puhkusetootus, mis on kooskõlas asutusesisese palgataseme või töötasuga;	<p>Küsimus: Kas siia kuulub ka § 22 lõike 5 punktis 9 nimetatud audiitori tasu? Kas siia alla sobib raamatupidamise kulu, mis on osutatud teenusena? Kas siinkohal on arvestatud nii jooksvate kulude kui elavdamise personalikuludega? Ettepanek: See punkt peaks olema sama sõnastusega kui §18 punkt 2 lõige 1 sõnastus ehk siis kõik personalikulud, mis on antud punktis nimetatud, peaksid olema otsesed kulud!</p>	<p>Ei sobi - raamatupidamine, audiitortasu, õigusabi kulu - need hüvitatakse kuludokumendi alusel kui nad on sisse ostetud teenusena. Otsene personalikulu on isikutega, kellega on sõlmitud tööleping või töövõtuleping.</p>

18	3	4	4) füüsilise isikuga sõlmitud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.	Küsimus: Kas siia alla lähevad ka raamatupidamise teenuse arved?	Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva kulu võib lugeda personalikuluks, kui leping on sõlmitud füüsilise isikuga, kes pole füüsilisest isikust ettevõtja. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmakse ja töötuskindlustusmaksega). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kajastatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, tööjõumakse ei arvestata ning teenustasu personalikuluna ei arvestata.
18	4		(4) Kulude lihtsustatud hüvitamisviisi alusel strateegia rakendamise toetuse väljamaksmisel kaudse abikõlbliku kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita.	Tähelepanek: Eksitav väide, raamatupidamise seaduse järgi kontrollitakse. Leiame, et võiks olla sõnastatud sellisel: PRIA ei kontrolli esimese astme kontrolli käigus.	Muidugi võivad Raamatupidamisseaduse alusel teised organid vastavalt oma volitustele kontrollida ettevõtte raamatupidamist. Siiski ei hakka määruses seda täpsustama, kuna määruses reguleeritakse ainult PRIA poolset kontrolli.
19	1		Nõuded tegevuse ja investeeringu hinnapakkumuse kohta: (1) Kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, on kohalik tegevusgrupp saanud vähemalt kolmelt asjakohast teenust osutavalt isikult võrreldavad hinnapakkumused koos tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile (edaspidi <i>hinnapakkumus</i>), või saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse, kui tegevuse või investeeringu asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse osutaja, töö pakkuja või kauba müüja.	Küsimus: Mis piirkonna kohta on mõeldud ... asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse või töö pakkuja või kauba müüja?	Konkreetselt piirkonda ei ole seotud asjaomase valdkonnaga. St kui on vaja otsustada kas saab võtta ühe pakkumuse põhjendusega, et asjaomases valdkonnas on üks pakkuja, siis kindlasti peaks silmas pidama, et kas Eestis on asjaomases valdkonnas üks pakkuja.
19	7		(7) Kui kohalik tegevusgrupp on hankija riigihangete seaduse § 10 tähenduses, peab hanke korraldamisel järgima riigihangete seadust.	Ettepanek: antud määruse seletuskirjas võiks olla ära toodud loetelu jooksvatest kuludest mis on riigihanke vajadusega.	Näiteks mootorsõiduki ost, kuid määrusega ei saa reguleerida riigihangete seadust. Piirmäärad alates millest tuleb korraldada hanked vastavalt RHSile on toodud RHSis. Allapoole RHSi piirmäära jäävate kulutuste puhul tuleb pakkumuste võtmisel lähtuda määruse nõuetest.
19	9	4,5	4) ehitise üldkulud; 5) vastava kululiigi olemasolu korral ehitise ettevalmistuskulud, välisrajatiste kulud, aluse- ja vundamendikulud, kandetarindite kulud, fassaadielementide kulud, katusekulud, ruumitarindite kulud, pinnakatete kulud, sisustuse kulud, inventari kulud, seadmete kulud, tehnosüsteemide kulud, ehitusplatsi korralduskulud ja ehitusplatsi üldkulud.	Küsimus: Millist ehitustegevust KTG puhul silmas peetakse? §18 lõikes 2 puudub loetelust ehitustegevus.	4) kohaliku tegevusgrupi kontoriruumi ehitus- ja parenduskulud

20	3	<p>KTG toetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmise: (3) PRIA teeb rakenduskava heakskiitmise või heaks kiitmata jätmise otsuse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 70 lõigete 4 ja 5 alusel 30 tööpäeva jooksul arvates selle saamisest.</p>	<p>Tähelepanek: Antud punkti sõnastus jääb segaseks. Kas või kuidas on see lõik seotud käesoleva määruse § 7 lg 5-ga? Strateegia hindamist (komisjon) ja rakenduskavade nõuetele vastavust (PRIA) saaks paralleelselt teha. Kui protseduur näeb ette enne strateegia rahuldamise otsus teha, siis selleks ajaks oleks rakenduskavad ka kontrollitud ja ei peaks kaks kuud veel ootama. Küsimus: Kas on võimalik kogu protsessi aega lühendada?</p>	<p>Taotlus ja rakenduskava esitatakse koos. Menetlemine toimub paralleelselt. Rakenduskava heakskiitmine saab toimuda siiski pärast strateegia heakskiitmist ja kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemist.</p>
20	3	<p>Kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmise: (3) PRIA teeb kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast.</p>	<p>Prognoositavalt tuleb otsus alles märts-aprill, mistõttu jääb esimene taotlusvooru suvesse ja KTG-de kulude katmine keeruline. Ettepanek: 100 päeva asemel 60 päeva.</p>	<p>Strateegiate heakskiitmine kestab (strateegiate esitamise viimasest tähtpäevast) 70 tp + 30 tp PRIAle otsuse vormistamiseks kokku 100 tööpäeva. Ettepanekuga ei saa arvestada, sest strateegiate heakskiitmiseks kulub rohkem kui 60 tööpäeva. Taotluse rahuldamise otsuse tegemiseks töötame PRIAga paralleelselt ja loodame valmis saada kiiremini kui 100 tööpäevaga.</p>
21	2	<p>Kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja kohustused: (2) Toetuse saajal ei tohi olla riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas.</p>	<p>Tähelepanek: Kirjutada <i>maksuvõlg</i> kokku.</p>	<p>Määruses kasutame ministeeriumi keeleteoimetaja sõnastust. Ei arvesta.</p>
21	4	<p>4) vaatab läbi ja hindab projektitaotluse ning teeb asjakohase paremusjärjestuse ettepaneku lähtuvalt strateegiast ja rakenduskavast;</p>	<p>Küsimus: Kellele tehakse ettepanek?</p>	<p>Taotluste paremusjärjestuse ettepanek tehakse PRIAle.</p>

21	4	5) tagab projektitaotluse registreerimise ja säilitamise;	<p>Küsimus: Kui kauaks tagab säilitamise? Millises formaadis on e-Priast kättesaadavad dokumendid? Kas e-Pria puhul luuakse võimalus e-Pria süsteemi sidumiseks KTG-de projektitaotlemise süsteemidega, lihtsustamaks andmevahetust ning vältimaks dubleerimist? Kas KTG peab kõik dokumendid e-Pria süsteemist endale eraldi salvestama ja registreerima? Palun täpsustada – kui projektitoetuse taotluste esitamine toimub e-Pria kaudu, siis kuidas saab KTG e-Priast kätte originaaldokumendid?</p>	<p>Projektitoetuse taotluste säilitamise nõue KTGdele on määrusest välja jäetud, sest kõik taotlused ja nende menetlemiseks vajalikud dokumendid sisestatakse läbi e-pria infosüsteemi MAIT, kus säilitatakse kõik projektitaotlusega seonduvad dokumendid. Seega ükski projektitoetuse saamiseks ja projektitaotluse hindamiseks kasutatud dokument tuleb laadida infosüsteemi, kuhu laaditud andmete säilimise eest vastutab PRIA. Kohaliku tegevusgrupi toetuse saamiseks on võimalus esitada taolus ka paberikandjal, PRIA eelstab siiski taotlusi saada läbi e-posti. Taotlused registreeritakse IHSis ja sisestatakse süsteemi MAIT. Projektitaotlused esitatakse läbi vana e-pria ja ka need jõuavad süsteemi MAIT. Nende taotluste puhul, kus projektitoetuse taotleja ei vasta järelepärimisele ja nõ jätab taotluse esitamise pooleli, siis KTG saadab taotluse koos kõigi lisadega PRIAsse e-postiga. e-PRIAs on KTG-le kättesaadavad kõik taotleja poolt ülesse laetud failid ning pdf formaadis täidetud toetuse taotluse avaldus.</p>
21	4	6) määrab projektitaotluste hindamiseks § 4 lõikes 4 ning § 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuete kohase töörühma, kelle liikmeks ei ole kohaliku tegevusgrupi juhatuse liikmed;	<p>Küsimus: Kas sellises sõnastuses punktualusel tohib KTG hindamiskomisjoni liikmega ikka lepingu sõlmida? 2. Kas suuline leping ka läheb sinna alla? Tähelepanek: Arve esitamine on vajalik arveldamiseks. Arve esitatakse aga mingi õigussuhte alusel – lepingulise suhte alusel ning seega on oluline ikkagi see, et millega seoses arve on esitatud. Kui määruse eelnõus on töö- või võlaõiguslik (või võlaõiguseaduse) alusel sõlmitud lepingust juttu, siis see praktiliselt hõlmab kõik mõeldavad lepingud/õigussuhted, mis võiksid eraõiguslikes suhetes ette tulla. Kindlasti aga teenuse osutamised erineval viisil (töö, käsund, töövõtt vmt). Palume täpsustust!</p>	<p>Ei saa aru küsimusest. Töösuhte sõlmitakse töö- või võlaõiguseaduse alusel. Töölepingu seadus näeb ette, et tööleping sõlmitakse kirjalikult, seega ei näe vajadust määrust täiendada.</p>

21	4	7) tagab, et töörühma liige ja projektitaotluse esitanud isik ei ole haldusmenetluse seaduse § 10 lõike 1 tähenduses seotud isikud ning et nimetatud seotuse olemasolu korral taandab töörühma liige end istungilt;	Küsimus: Kas nüüd ei pea seotuse korral enam tervest voorust taandama?Kas piisab vaid istungilt taandamisest?Mida see istungilt taandamine täpselt tähendab?	Nõuded taandamisele ei ole muutunud võrreldes eelmise perioodiga - kui ennast taandatakse istungilt, siis see tähendab seda, et ei hinnata ühtki taotlust, mis on esitatud ühes taotlusvoorus. Juhul, kui on teada, et voorus osaleb projekt, millega hindaja on seotud, siis peab sellest taanduma. HMS § 10 kohaselt: (1) Haldusorgani nimel tegutsev isik ei või haldusmenetlusest osa võtta, kui: 1) ta on asjas menetlusosaline või menetlusosalise esindaja; 2) ta on asjas menetlusosalise või menetlusosalise esindaja sugulane (vanem, laps, lapsendaja, lapsendatu, vend, õde, vanavanem, lapselaps), abikaasa, hõimlane (abikaasa vanem, laps, lapsendaja, lapsendatu, vend, õde, vanavanem, lapselaps) või perekonnaliige; 3) ta on menetlusosalisest või selle esindajast tööalases, teenistuslikus või muus sõltuvuses; 4) ta on muul viisil isiklikult huvitatud asja lahendist või kui muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses. (2) Perekonnaliige käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes elab menetlusosalisega koos ja neil on ühine majapidamine.
21	4	8) tagab, et vähemalt üks kolmandik punktis 6 nimetatud töörühma liikmetest vahetub kolme aasta jooksul arvates töörühma kehtiva koosseisu kinnitamisest;	Küsimus: 1. Kui hindamiskomisjonis on 6 põhiliiget, kellest igapähele 2 asendusliiget, siis kas vahetuma peavad 6 põhiliiget või ka kõik asendusliikmed (kellest mõni mitte kunagi ei pääsegi hindama, st milleks teda vahetada?) 2. Kuidas KTG tagab selle nõude täiealustusliku rakendamise? Näide – isik ei taandanud ennast hindamiselt, Riigikontroll tuvastas, et ta ämm kuulus hinnatava projekti MTÜ juhatusse. Mida sellistel puhkudel teha tuleks, et vältida iuhunust?	1. Kolmandik võetakse kõikidest hindamiskomisjoni liikmetest nii põhi- kui asendusliikmetest. 2. Küsimus ei ole päris hästi mõistetav, kuid hindamise läbiviimisel tehtud vigu saab kindlasti parandada - nt hinnata taotlused uuesti ja teha uus ettepanek taotluste paremusjärjestuseks.
21	4	9) esitab PRIAle ära kirja projektitaotluste hindamise protokollist, milles on muu hulgas märgitud projektitaotluse vastuvõtu tähtaeg, aeg, millal töörühm hindas projektitaotlust, töörühma koosseis, iga projektitaotluse koondhindepunktid hindamiskriteeriumite kaupa koos iga koondhindepunkti põhjendusega, hindamata jäetud projektitaotlus koos hindamata jätmise põhjendusega ja muu oluline teave projektitaotluse hindamisega seotud asjaolude kohta, kahe nädala jooksul arvates projektitaotluse hindamise otsuse tegemisest	Küsimus: 1. Kas siin on mõeldud, et „iga projektitaotluse koondhindepunktid hindamiskriteeriumite kaupa koos iga koondhindepunkti põhjendusega“ või ühine põhjendus terve hindamiskomisjoni arvamuse põhjal? 2. Kas iga hindamiskomisjoni liige oma hindamislehel peab igale kriteeriumile antud hindepunkti ka kommenteerima? 3. Kas nõutud ei ole töörühma koosoleku protokolliga kinnitamist TG juhatusse poolt? Praeguses sõnastuses need kohustus välja ei tule.	1. Mõeldud on ühine põhjendus iga hindamiskriteeriumi koondhindepunktile, sest üksikuid hindamislehti PRIAle esitada ei pea. Kuid vajadusel võib PRIA neid küsida, nt kui on vaja valet lahendada. 2. See on hindamise korra küsimus, kuid soovitatav on, sest hiljem on raske taastada, mida ühel või teisel juhul mõeldi punkte andes. 3. Täiendame määrust

21	4	10	10) esitab vajaduse korral PRIAle töörühma liikme poolt allkirjastatud hindamislehe ära kirja;	Küsimus: Kas hindaja peab olema märgitud nimega või võib hindajatele nime asemel kasutada numbrit? Näiteks: Hindaja nr1 , hindaja nr 2 jne	Hindamisleht peaks olema identifitseeritav, kuna valikumenetlus peab olema läbipaistev (1303/2013 art 34 lg 3(b), kuid KTG ja PRIA peavad tagama, et kolmas isik ei saaks teavet kes ja kuidas hindas. Juhul, kui hindamislehel on hindaja numbriga, siis peaks PRIA saama ka nn koodilehe, milles on kirjas, kes millise numbriga on hinnanud. Muidu ei ole PRIA võimalik kontrollida hindaja ja projektitoetuse taotleja võimalikku seost.
21	4	12	12) avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel teabe projektide ja nende tulemuste kohta, sealhulgas § 28 lõike 3 punktis 2 nimetatud ühisprojekti eesmärgi, partnerid ja üldised tegevussuunad, pärast projektitoetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemist PRIA poolt;	Mõte <i>hindamistulemuste avalikustamine</i> jääb segaseks Küsimus: 1. Mis mahus seda tegema peab? 2. Kas siin on mõeldud projektide paremusjärjestust ja koondhinnet? 3. Mis õigused on taotlejal hindamiskomisjoni protokollidega tutvumiseks? 4. Mida mõeldud: projekti üldised tegevussuunad all? 5. Kas avaldada tuleb kõigi esitatud projektide info või ainult toetuse määramise saanud projektid?	Punkti 12 kohaselt avalikustab kohalik tegevusgrupp oma veebilehel teabe oma jooksva tegevuse kohta. 1. ja 2. Samas võib tegevusgrupp kodulehele panna ka oma paremusjärjestuse, enne PRIA heakskiitmist. Heakskiidetud projektitaotluste puhul avaldatakse andmed taotleja, toetatavate tegevuste ning toetuse summa kohta. 3. Taotleja õigust protokollidega tutvuda - selles osas võib vaadata Riigikohtu lahendeid nr 3-3-1-77-12 ja 3-3-1-93-06. Seal on öeldud, millised andmed peavad taotlejale olema kättesaadavad. See, mis on dokumendi nimeks, nt protokoll vms, ei ole oluline. 4. Projekti üldised tegevussuunad - lühike kokkuvõtte ühisprojekti eesmärgist, valdkonnast, kavandatavatest tegevustest. 4. Avaldada tuleb info <u>heakskiidetud projektide kohta</u>
21	4	13	13) avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel teabe korraldatava ürituse, sealhulgas kohaliku tegevusgrupi otsustusorganite koosoleku ja tegevuspiirkonna elavdamiseks korraldatava ürituse kohta	Küsimus: kui detailset teavet on siin mõeldud? Osavõtulehed, pildid, protokollid? Palun täpsustada, millist teavet (miinimumnõuded) ürituse kohta tegevusgrupp peab avalikustama.	Piisab sellest, kui on öeldud ürituse nimi, toimumise kuupäev ja võimalik päevakava. Hiljem soovitatavalt pildid, kui neid ürituse elluviimise käigus tehti ning mida PRIA võib arvestada tõendusmaterjalina ürituse toimumise kohta. Lisaks fotod teavitavad ka avalikkust tegevusgrupi tegevustest.
21	4	14	14) esitab iga aasta 15. märtsiks Maaeluministeeriumile seireandmed eelmise kalendriaasta kohta.	Küsimus: Kas seireandmete kogumiseks tuleb ka mingi vorm? Kas kusagil, näiteks seletuskirjas on toodud välja ka seireandmete loetelu	Täpne seireandmete loetelu tuleb iga kohaliku tegevusgrupi strateegiast. Seirearuanne sisaldab vähemalt andmeid tegevusgrupi poolt seatud seireandmete sihttasemetäitmisega kohta, milliseid tegevusi on ellu viidud piirkonna elavdamise raames, ülevaade teavitamistegevustest, probleemid ja edulugude näited. Seirearuandes esitatavad andmed täpsustatakse vastavasisuliselt juhendiga.
21	4	2,3	3) avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel enne projektitaotluste vastuvõtu algust teabe projektitaotluse hindamiskriteeriumite ja hindamise korra, sealhulgas projektitaotluste paremusjärjestuse koostamise korra kohta, mille järgi hindab kohalik tegevusgrupp projektitaotlusi;	Küsimus: Milline on kättesaadav väljaanne?	Veebilehel avalikustatakse vastuvõtu algus, hindamiskriteeriumid ja hindamise kord. Vastuvõtutaja kohta soovitatav teavitamine kohaliku ajalehe vm meedia vahendusel. Kohalikul tegevusgrupil on õigus valida kanal, mille kaudu teavitatakse tegevuspiirkonna elanikke kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamise kavatsusest. Teavitada võib ka sotsiaalmeedia vahendusel arvestusega, et teavitust on võimalik PRIA hilisemalt kontrollida.

21	5	3) tagab toetuse väljamaksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja kulude abikõlblikkuse;	Küsimus: Kas siia ei peaks lisama <i>välja arvatud kaudne kulu</i> , sest kaudse kulu dokumendid ei lähe juurde ega neid ei kontrollita?	Ei arvesta. Seda et kaudset kulu ei tõendata ja ei kontrollita, sätestab § 18 lg 4.
21	5	5) esitab järelevalve teostamiseks või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul;	Tähelepanek: On olnud juhtumeid, kus PRIA määrab tähtaja vahel ka 2 päeva. Ettepanek: kasutada sõnastust <i>mõistlikuMääratud tähtaja jooksul</i>	Ei arvesta, kuid täiendame seletuskirja, et KTG määrab projektitoetuse taotlejale mõistliku tähtaja, nt 5 tööpäeva järelepärimisele vastamiseks. PRIA kommentaar: Tundub, et tegemist on üksikjuhtumiga – nt toetustaotluse menetluseks on 60 tööp ja olenemata päringute arvust see tähtaeg jääb samaks. Üldjuhul on menetleja andnud järelepärimise tähtjaks 5 päeva.
21	5	7) esitab toetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet;	Küsimus: Kellele antud teave tuleb esitada? Kas lisaks §22 lg4 p 13 toodud seirenäitajatele on vaja esitada veel muud seireks vajalikku infot?	See on üldine kohustus anda seireks vajalikku teavet. § 21 lg 4 p. 13 kohaselt tuleb ka hilisematele andmepäringutele ja/või küsitlustele vastata. Nt kui tehakse arengukava hindamist või Leader-meetme hindamist. Seire tulemuste peamised tarbijad on Maaeluministeerium ja Euroopa Komisjon.
21	5	8) säilitab toetusega seotud dokumente vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;	Küsimus: Kas ainult 5 aastat?	jah, Kui PRIA säilitab dokumente kuni aastani 2032.
22	1	1 Kohaliku tegevusgrupi toetuse abil tegevuse elluviimist ja investeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine: Kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamaksmiseks esitab kohalik tegevusgrupp pärast tegevuse elluviimist või investeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist PRIAle elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu kuni kord kalendrikuus maksetaotluse koos järgmiste dokumentide ärakirjadega: 1) raamatupidamise seaduse §-s 7 algdokumendi kohta sätestatud nõuetele vastav selle isiku väljastatud arve-saateleht või arve, kellelt toetuse saaja tellis teenuse või töö või ostis kaupa;	Tähelepanek: EMTA seisukoht on, et igasugune toitlustamine läheb maksustamisele, kas siis erisoodustuse või vastuvõtukulude alt. Kui arve esitaja ei too arvel eraldi välja kohvipausi maksumust, siis arve saajal ei teki maksukohustust.PRIA võiks selliseid arveid siiski aktsepteerida KTG-de maksukoormuse vähendamiseks. Eriti kui on suuremad üritused ning arve esitaja on nõus. Näiteks arve juurde hinnapakkumus, kus lahti kirjutatud millest arve rida koosneb. Palume kinnitust,et raamatupidamise seaduse§-s 7Algdokumendi kohta sätestatud nõuetele vastava dokumendi esitamisel ei ole õigus nõuda KTG-lt dokumendi ümbervormistamist, vaid vajadusel piisab KTG- poolsest selgitusest arve sisu kohta. Möödunud programmiperioodil esines korduvalt juhtumeid, kus Document vastas raamatupidamise seaduse §-s7 algdokumendi kohta sätestatud nõuetele, kuid menetlemise käigus nõuti arve väljastajalt arve ümbertegemist.	PRIA ei saa soodustada maksudest kõrvale hoidmist ja vajadusel on tal õigus küsida juurde täpsustavaid andmeid. Detailsete arvete esitamise kohustus tuli nõudena pärast 2009. a EK auditit kui toodi välja, et PRIA aktsepteerib liiga üldiseid arveid. PRIA kommentaar: Palun täpsustada, sellest ei saa aru. Igal juhul ei saa PRIA propageerida arvetega manipuleerimist. Lähtuvalt meetme määrusest peab maksumus olema välja toodud kululiigiti. Kontrollimäärusest 809/2014 art4 on lubatud parandada ainult ilmseid vigu. Ehk kui esialgne arve ei ole kohe kululiigiti lahti kirjutatud, vaid on nt ürituse korraldamine ning hiljem esitatakse parandatud arve kululiigiti – majutus, toitlustus, siis tegemist on muudatusega, mis ei ole 809 art 4 kohaselt lubatud.
22	1	7) tööajatabel juhul, kui toetuse saaja töötaja täidab kohalikus tegevusgrupis lisaks toetuse raames tehtavale tööle ka muid ülesandeid või töötab kohaliku tegevusgrupi juures osalise tööajaga;	Küsimus: Miks on osalise tööajaga töötaja puhul vaja tööajatabelit?	Tööajatabelis tuleb selgelt eristada erinevad tööülesanded, et personalikulu oleks võimalik hüvitada vastavalt tööajatabelis näidatud tegelikule strateegia rakendamise heaks tehtud töö hulgale, mitte näiteks töölepingus kokkulepitud proportsiooni alusel.

22	1	8)	8) koolituse, seminari, teabepäeva või muu ürituse päevakava ja sellest osavõtjate nimekiri, millel on märgitud osalejate kontaktandmed ning allkirjad;	Küsimus: Kas on kehtiv erisus massiürituse kohta?	Arvestame.
22	1	11)	11) mootorsõiduki kasutamist tõendavad dokumendid, sealhulgas sõidupäevik odomeetri alg- ja lõppnäiduga ning andmetega sõidu kuupäeva, eesmärgi, läbisõidu, lähte- ja sihtpunkti kohta ning sõiduki registreerimistunnistus;	Vastuolu: Eespool on öeldud, et see on kaudne kulu ja neid dokumente ei esitata ega kontrollita Vt ettepanekud §20 (2) punkt 8. Need määruse punktid on koostoimivad ning neid tuleks käsitleda koos. Juhul kui asjakohased sõidukulud on kaudsed kulud, mille kohta dokumente ei esitata ega kontrollita, siis ei saa ka olla kohustust esitada Käesolevas punktis toodud dokumente. Lisaks kaob kaudsete kulude algne mõte, et vähendada PRIA koormust dokumentide kontrollimisel.	Mootorsõiduki kasutamist tõendavaid dokumente tuleb esitada juhul kui kulu hüvitatakse kuludokumendi alusel. Nt õppereisi kulud.
22	1	13)	13) ehitise puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt § 19 lõike 9 nõuetele. Eelarve esitatakse Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus, mis on avaldatud PRIA veebilehel;	Vt ettepanek § 38 (4) punkt 2	Üldjuhul on tasuta vabavaraga arvutites võimalik Microsoft Excel faili alla laadida ning neid vabavara vormingus avada. Samas tuleb jälgida seda, et vabavaravormingus salvestatud fail ei pruugi hiljem avaneda Microsoft Excel vormingus. Erinevate vormingute ühtlustamiseks on vabavaral reeglina sobiv käsk, näiteks võimalus saata dokument välja Excel dokumendina. PRIA kommentaar: Nõus. Ka vabavaralise tarkvaraga saab tänapäeval avada kõiki enamlevinud MS Office'i failiformaate ning neid ka vastavalt siis redigeerida. Enne salvestamist tuleb lihtsalt tagada, et salvestatud failiformaadiks jääks ka antud juhul *.xls formaat. PRIA ehitustegevust puudutavad Exceli formaadis olevad vormid kasutavad vanemat ja rohkem erinevate versioonidega ühilduvat failiformaati *.xls (mitte uuemat *.xlsx). Määruse säte ei kohusta mitte Excel tarkvara kasutama vaid esitama fail, mida saab Excel tarkvaraga töödelda (ja soovitatavalt olekski see Exceli enda failiformaat, mille salvestamist võimaldavad ka vabavaraliselt tabelarvutusprogrammid)
22	1	16)	16) kasutatud mootorsõiduki ostmise või liisimise korral mootorsõiduki müüja või liisinguandja kinnituskiri selle kohta, et masin või seade vastab § 16 lõike 4 punktis 1 sätestatud nõudele.	Küsimus: Kas eelmisel perioodil kasutusliisingusse võetud auto liisingu jätkamine loetakse selle määruse mõistes „kasutatud mootorsõiduki liisimiseks“? Sellisel juhul suure tõenäosusega ei vasta enam kriteeriumile „mootorsõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest“. Milline on lahendus?	Eelmisel perioodil kasutusliisingusse võetud autot ei loeta kasutatud mootorsõiduki liisimiseks, vaid liising läheb edasi uude perioodi kuni liisinglepingu lõppemiseni.

22	2	1	1) maksetaotluse esmakordse esitamise korral liisinguandja ja toetuse saaja vahel sõlmitud liisinguleping, maksegraafik ja liisingueseme üleandmise akt ning selle isiku väljastatud arve-saateleht või arve ära kiri, kellelt liisinguandja ostis liisingueseme;	Vastuolu: Auto liising on kaudne kulu, dokumente ei ole vaja esitada kaudsete kulude puhul! Kaob kaudsete kulude algne mõte, et vähendada PRIA koormust dokumentide kontrollimisel.	Auto liising on otsene kulu. Kaudse kuluna arvestatakse liisitud auto hooldus- ja remondikulud
22	5	5	5) teave tehtud kulude osalise või täieliku tegemise kohta;	Küsimus: kas ollakse osalise tasumisega nõus? Kas see on KTG admin. rida?	See on maksetaotluse kui vormi väli, kuhu KTG märgib kas kõik kohaliku tegevusgrupi toetusega seotud kulud on tehtud või mitte.
22	5	8	8) teave kaudse abikõlbliku kulu eest arvatud summa kohta;	Palume selgitust, mida siin täpsemalt on mõeldud! Ettepanek on jätkata strateegia väljatöötamise kulude deklareerimisel kasutuseloleva süsteemiga, mille kohaselt kaudne abikõlblik kulu arvutatakse automaatselt.	Antud lõikes on nimetatud andmed, mis peavad olema maksetaotluses. Kuna maksetaotlus esitatakse PRIA e-teenuse keskkonnas, siis peaks PRIA näegma selle ette maksetaotluse vormis.
22	5	9	9) teave elluviidud tegevuste seirenäitajate kohta.	Palume kõik vajalikud seirenäitajad võiks välja tuua seletuskirjas, siis teame oma IT süsteemi programmeerida seireandmete kogumiseks!	Arvestame. Tegemist on maksetaotluse väljaga ja siin esitatakse seirenäitajaid, mis on PRIA vormdokumendil olemas. KTG IT süsteemide programmeerimisel peaks ennekõike keskenduma nendele seirenäitajatele, mis on strateegias seatud. Riiklikult kogutavad seirenäitajad on toodud strateegia koostamise käsiraamatus, http://www.maainfo.ee/index.php?id=3370&page=3394& . Kuna määruse eelnõu on niigi väga mahukas, siis ei pea mõistlikuks kõiki seirenäitajaid uuesti määruses üle öelda.
22	5		(5) Maksetaotluses esitab kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja tehtud jooksvate kulude ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtud kulude kohta järgmised andmed:	<i>(tekitab segadust, kas siin on mõeldud tegevusgruppi?)</i> tehtud jooksvate kulude ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtud kulude kohta järgmised andmed:	Jah, siis on mõeldud tegevusgruppi
24	2		KTG toetuse maksmine ja toetuse maksmisest keeldumine: (2) PRIA teeb kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel kohaliku tegevusgrupi toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates § 22 lõigetes 1 ja 2 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamisest.	Ettepanek: Kuna nüüd kaudsete kulude dokumente ei esitata, siis võiks menetlusaega ka lüheneda 2 kuu peale	PRIA ettepanekul ei arvesta.

25	1	<p>KTG toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist: (1) Kohaliku tegevusgrupi toetuse võib Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 82 lõike 1 punkti 3 kohaselt välja maksta riigieelarvelistest vahenditest pärast kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemist ja enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist tagatist nõudmata, kui tegevuse elluviimist rahastatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktide d ja e kohaselt ning kui kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne</p>	<p>Palume arvestada tegevusgruppide rahavooliselt keerulist olukorda! Palume tähtaegade määramisel ning muudes arvestuses sellega arvestada!</p>	<p>Hetkesõnastuse järgi võib tootluse ettemaksu saamiseks esitada pärast kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamist, kuid PRIA ei saa enne otsust teha kui on tehtud kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsus.</p>
25	2	<p>(2) Lõike 1 kohaselt kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamaksmist sooviv kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja esitab kirjalikult PRIAle taotluse hiljemalt 1. juuliks 2020</p>	<p>Tähelepanek: Sõnastus jääb veidi segaseks!</p>	<p>Taotlus ettemaksu saamiseks tuleb esitada hiljemalt 1. juuliks 2020. Kõige varasemat kuupäeva, millal taotlus esitada määruses sätestatud ei ole. Selle võib esitada kohe pärast kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse esitamist, kuid see jääb PRIAs seisma nii kauaks kui on tehtud kohaliku tegevusgrupi toetuse taotluse rahuldamise otsus.</p>
25	3	<p>3) taotletav kohaliku tegevusgrupi toetuse summa;</p>	<p>Küsimus: Kas sõnastuses ei peaks toetuse summa asemel olema <i>toetuse summa ettemaksuna</i> ?</p>	<p>Ettemaksu sõna ei kasuta ELÜPS ja seepärast sõnastust taotluse vormil ei muuda.</p>
25	4	<p>(4) Lõike 1 kohaselt tegevuse elluviimise rahastamise summa võib § 23 lõike 2 kohaselt arvestatud kohaliku tegevusgrupi toetuse summast moodustada kuni viis protsenti.</p>	<p>Ettepanek: Arvestades tegevusgruppide rahavooliselt keerulisi olukordi teeme ettepaneku, et kui menetlemise aeg on kolm kuud, siis % antud punktis on 10 %.</p>	<p>Ei arvesta. Eelmisel perioodil oli küll 10 %, kuid siis määrati eelarve kahes jaos. Rahalises väärtuses peaks summa jääma enam-vähem sama suureks kui eelmisel perioodil.</p>
25	5	<p>(5) Pärast § 20 lõikes 3 nimetatud rahuldamise otsuse tegemist teeb PRIA lõikes 1 nimetatud kohaliku tegevusgrupi toetuse maksamise otsuse 20 tööpäeva jooksul arvates lõikes 2 nimetatud taotluse saamisest.</p>	<p>Küsimus: mis kuus on tegevusgrupil reaalne saada ettemaksu?</p>	<p>märtsi kuus</p>
25	6	<p>(6) Kohalik tegevusgrupp kasutab kohaliku tegevusgrupi toetuse maksamise otsuse alusel saadud raha abikõlblike kulude eest tasumiseks ja esitab selle tõendamiseks PRIAle §-s 22 nimetatud dokumendid hiljemalt 31. detsembriks 2022.</p>	<p>Küsimus: Kas see punkt ei peaks olema § 23 all? Palume selgitust</p>	<p>Ei saa kommentaarist aru. Eelmisel perioodil oli sama sõnastus samas kohas. Miks peaks see olema §-s 23?</p>

27	1	<p>Projektitoetus. Projektitoetuse taotlejale esitatavad nõuded (1) Projektitoetust võib taotleda kohaliku tegevusgrupi toetust saanud tegevuspiirkonnas tegutsev ettevõtja, kohaliku omavalitsuse üksus, sihtasutus, seltsing, põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum ja mittetulundusühing, sealhulgas kohalik tegevusgrupp (edaspidi koos <i>projektitoetuse taotleja</i>).</p>	<p>Küsimus: kas piirkonnas tegevusi elluviiv või piirkonnas registreeritud ettevõtja, kas KTG võib siin ka oma kitsendusi teha?</p>	<p>KTG võib ise määratleda, keda ta tahab näha maapiirkonnas tegutseva ettevõtjana. Eeldame pigem siiski seda, et taotlejaks võiks olla juriidiline isik, kes tegutseb selle tegevusgrupi tegevuspiirkonnas, kellele ta esitab taotluse toetuse saamiseks.</p>
27	4	<p>(4) Projektitoetuse taotleja ei või toetatava tegevuse elluviimist või investeringu tegemist alustada varem ja tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitaotluse PRIAle esitamise päevale järgneval päeval.</p>	<p>Küsimus: Kust taotleja teab millal on see päev? Ka§22lg4p2 hindamise tähtaeg on päev millele järgneval päeval</p>	<p>Projektitoetuse taotleja taotlus jõuab PRIAsse pärast seda kui kohalik tegevusgrupp on selle PRIAle edasi saatnud. Üldjuhul toimub see pärast taotluste hindamist ja paremusjärjestuse ettepaneku kinnitamist juhatause poolt (§ 21 lg 4 p 11). PRIA e-teenuse keskkond saadab seejärel projektitoetuse taotlejale teavituse e-postile, kui ta on e-posti aadressi PRIA IT süsteemis märkinud. Kui taotleja ei märgi e-posti aadressi, siis tuleb tal jälgida PRIA e-teenuse keskkonna teavituste moodulit, kuhu PRIA paneb vastava teavituse üles.</p>
28	2	<p>2) ehitise kohta, peab tal olema ehitusluba, ehitusteatis või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõuolek, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;</p>	<p>Küsimus: 1. Kas ehitusluba on nõutav enne toetuse otsuse tegemist? Ehitusloa nõue ei pidanud sisse tulema. Oli jutt, et see kelle taotlus saab rahastusotsuse, see taotleb alles siis ehitusluba. 2. Kui soovitakse toetust taotleda projekteerimisele ja ehituseks, siis kuidas on võimalik taotlejal omada ehitusluba? 3. Kas uue ehitusseadustiku kohaselt kirjalikku nõusolekut üldse eksisteerib?</p>	<p>1. ja 2. Määruse eelnõud parandatud selliselt, et ehitusluba peab olema enne esimese väljamakse tegemist, st ehitusloa või ehitusteatis esitamise nõue on sätestatud toetuse saajale. 3. Kirjalikku nõusolekut Ehitusseadustiku järgi enam pole.</p>
28	2	<p>3) uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks järgnevaks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;</p>	<p>Küsimus: Kas ainult 5 aastaks?</p>	<p>Jah</p>
28	2	<p>4) kogukonna vajadustest lähtuva kogukonnateenuse arendamiseks, peab kogukonnateenus olema kirjeldatud strateegias.</p>	<p>Tähelepanek: Täpset loetelu ei saa strateegiasse panna muidu ei oleks tegemist enam kohaliku initsiatiiviga, kui me täpselt ette annaksime, millist teenust kusagil võib teha.</p>	<p>On väga häid näited, kus kogukonnateenus on hästi kirjeldatud, näiteks Võrumaa Partnerluskogu. Strateegias kirjeldamine ei tähenda tingimata, et strateegias on toodud range loetelu teenustest. Pigem ikka põhimõtted, mida kogukonnateenuse all mõeldakse.</p>

28	3	2) kahe kuni nelja aastase tegevuskava alusel vähemalt kahe juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtja poolt, keda nimetatakse partneriteks ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp (edaspidi <i>ühisprojekt</i>) või	Küsimus: Miks on ühisprojekt tõstetud eristaatusesse ning antud võimalus nelja- aastase tegevuskava alusel tegevusi ellu viia? Mille poolest on ühisprojekt eelistatud koostööprojektide ja nn "tavaliste" projektide ees? Ettepanek on koostööprojekti ja ühisprojekti elluviimise maksimaalne tähtaeg ühtlustada. Ühtlasi antud punkti juures väga olulised küsimused, mis vajavad enne projektideesitamise algust selgeksrääkimist: Kas PRIA-le on siduv KTG poolt oma strateegia meetmelehes tehtav piirang projekti maksimaalse kestuse kohta? Vastavalt käesolevale määrusele peab taotleja ja taotlus vastama strateegiale ning strateegia meetmelehele. Kui KTG on strateegia meetmelehes sätestanud, et projekti maksimaalne kestus on näiteks 2 aastat, siis kas PRIA-l on õigus projekti elluviimise tähtaega pikendada 4 aastani (sellisel juhul ei vastaks projekt enam meetmelehele ning ei oleks tegevusgrupi poolt sellisel juhul heakskiitu saanudki).	Tegemist on olemuselt erinevate projektidega. Koostööprojektid on põhimõtteliselt tegevusgruppide vahelised projektid, samal ajal kui ühisprojektid on rohkem piirkonna sisese koostöö vorm, millesse on kaasatud kohalikud organisatsioonid. Ühisprojektid vastavad määruse 1305 art 35 nõudele, mille kohaselt tuleb selles artiklis nimetatud tegevusi ellu viia vähemalt 2 juriidilise isiku koostöös tegevuskava alusel, mille kestvus võib olla 2 kuni 7 aastat. Siseriiklik valik on, et tegevuskava maksimaalne pikkus on 4 aastat. PRIA-l ei ole õigus teha teistsugust otsust kui on teinud KTG, st kui tegevuskava võib olla rakenduskava kohaselt kahe-aastane, siis PRIA ei saa projektitaotluse rahuldamise otsust teha 4-aastase tegevuskava elluviimiseks.
28	5	(5) PRIA koostab ühisprojekti tegevuskava vormi ja avaldab selle oma veebilehel	Palume määrusesse tuua sisse viited, mille kohaselt tegevusgrupp võib samuti koostada omapoolsed taotlusvormid ning taotlejale täiendavaid nõudmisi esitada. Küsimus: Kas KTG saab oma vormid samuti sisestada e-Pria keskkonda taotlejale täitmiseks või peab KTG oma taotlusvorme kuidagi eraldi taotlejatelt korjama? Väga tänuväärne oleks kui juba määrus annaks sõnumi, et taotleja peab esitama lisaks ka kõik KTG poolt nõutavad dokumendid.	Kohalik tegevusgrupp võib lisaks välja töötada omad vormid ning esitada omapoolseid täiendavaid nõudmisi taotlejatele. Seletuskirjas oleme täpsustanud, et KTG-l on õigus nõuda dokumente, mis on kirjeldatud rakenduskava strateegia meetmes. KÕIK dokumendid, mida taotlejalt küsitakse laaditakse üles PRIA e-teenuse keskkonda.
29	2	(2) Kohalik tegevusgrupp võib taotleda ettevalmistavat toetust piiriülese koostööprojekti (edaspidi <i>koostööprojekti ettevalmistav projekt</i>) algatamiseks, kui ta on sõlminud planeeritava koostööprojekti potentsiaalse partneriga ühiste kavatsuste kokkuleppe, milles sisalduvad andmed kavandatava koostööprojekti partneri ja kavandatava koostööprojekti eesmärgi, sealhulgas kavandatava tegevuse ja koostööprojekti elluviimise ajakava kohta.	Ettepanek: need kulud peaksid olema abikõlblikud KTG 20% eelarvest. Selleks, et jõuda leppeni on vajalik mitmeid kordi kohtuda,	Vastavalt LEADER koostöö fische-le saab koostöö ettevalmistavat toetust siis, kui KTG näitab kavatsust ellu viia koostööprojekt. Eesti puhul oleme selle lahendanud nii, et kohalik tegevusgrupp sõlmib ühiste kavatsuste kokkuleppe. Enne ühiste kavatsuste kokkulepet tehtud kulud on abikõlblikud elavdamise kulude alt.

30	3	Lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuse osaks võivad olla kavandatava ehitise projekteerimistööde ja kavandatavale ehitustööle ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve (edaspidi <i>omanikujärelevalve</i>) tegemise kulud ja muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitsealise järelevalve tegemise kulud.	Küsimus: Mis § lõige 3 tegu on?Lause mõte jääb antud sõnastusepuhul segaseks.	Lõike 2 punktid 1 ja 2 viitavad käesoleval juhul määruse § 30 lõikele 2 punktidele 1 ja 2. Ehk siis, et omanikujärelevalve, muinsuskaitsealine järelevalve ja projekteerimistööd on abikõlblikud ehitustegevuste ja taristuinvesteeringute puhul.
30	3	(3) Lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuse osaks võivad olla kavandatava ehitise projekteerimistööde ja kavandatavale ehitustööle ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve (edaspidi <i>omanikujärelevalve</i>) tegemise kulud ja muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitsealise järelevalve tegemise kulud.	Ettepanek: mitte lubada projekteerimist ja ehitustegevust ühes projektis koos. Põhjendus: tuginedes käesoleva programmiperioodi kogemustele ei ole võimalik ilma ehitusprojekti omamata saada adekvaatset hinnapakumust ehitamiseks. Lubades projekteerimist ja ehitust ühes projektis, ei ole võimalik hinnata ehituse maksumuse adekvaatsust Ühtlasi on väga keeruline koos samade kriteeriumite alusel hinnata projekte, milles ühe puhul on olemas projekteeritud hoone ja ehitusluba ning teisel projektil ehitis ainult idee- tasandil. Samuti toob see kaasa hulga muudatusi projektides ning mitmeid potentsiaalselt pooleli jäävaid ehitisi ja tagasinõudeid. Kui ministeeriumi eesmärgiks on vähendada pooleliolevaid ja sihtotstarbelise kasutuseta ehitusobjekte, siis üks konkreetne samm selle suunas on projekteerimise ja ehitamise ühes projektis eksisteerimise välistamine.	Ei arvesta.
31	1	2) käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel;	Eelmisest perioodist on teada, et juhul kui taotleja on KM kohustuslane, siis automaatselt arvestatakse KM mitteabikõlblikuks kuluks. Kui aga KM kohustuslane teeb toetusega investeeringu, millelt EMTA KM ei tagasta, Küsimus: kuidas peaks taotleja sellest PRIAt teavitama, et KM oleks abikõlblik kulu?	Taotleja peaks esmalt tegema EMTAga selgeks kas selle tegevuse kulude käibemaks, millele toetust taotletakse on käibemaksu seaduse alusel tagastatav või mitte. Ja seejärel projektitaotluses põhjalikult selgitama miks ei ole toetatava tegevuse käibemaks tagastatav käibemaksuseaduse alusel. Seejärel saab PRIA otsustada kas käibemaks on abikõlblik või mitte.
31	1	21) kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi;	Tähelepanek: Varasemalt on öeldud, et ei pea kataloogist toodet-teenust võtma kui taotleja võtab kolm pakkumist. Siit seda võimalust ei selgu. Küsimus: Kuidas on lood tegelikult? Palume selgitust!	Põhimõtteliselt võib tekkida olukord, et projektitoetuse taotleja võtab kolm jinnapakumust tootele, mis on kantud võrdlushindade kataloogi. Ta võib seda teha, kuid toetuse määramisel lähtub PRIA võrdlushindade kataloogi kantud hinnast juhul kui kataloogis toodud hind on madalam hinnapakumuste hinnast. Peamiselt on võrdlushindade kataloogi kantud põllumajandustehnika.

31	1	22)	22) ühisprojektis osaleva partneri kulud;	Küsimus: Mida peetakse partneri kuludeks? Kas see on ikka lubatud kui koos minnakse õppereisile, et siis teise partneri esindajate eest makstakse? Kui arve on 100% ulatuses ühisprojekti taotlejale, ja selles sisalduvad näiteks partnerite majutuskulud, kas siis need on ikka abikõlblikud? 3. Kui arve on väljastatud partneri nimele, kas siis saab seda projekti kuluks panna?	Partneri kuludeks peetakse neid kulusid, mida partner teeb tegevuskava elluviimise heaks lisaks nendele kulutustele, millele tegemiseks taotletakse toetust. Õppereisile mineva partneri kulu võib katta nii tegevuskavas plaeritud kuluna (kulud, millele taotletakse toetust) kui partneri omafinantseeringuna. Partneri majutuskulud saavad olla abikõlblikud ühisprojekti raames, kui tegevused, mis nõuavad majutuskulude tegemist on ette nähtud tegevuskavas. Need kulud peavad olema hästi põhjendatud ja olema sseotud projekti eesmärgiga. 3. Kui arve on väljastatud partneri nimele, siis ei saa seda projekti kuluks kanda.
31	1	23)	23) ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;	Küsimus: Kas sama kehtib ka rekonstrueerimise korral?	jah
31			§ 31. Mitteabikõlblikud kulud projektitoetuse taotlemise korral	Selle § puhul räägitakse vaid investeringule tehtavate kulude abikõlblikkusest. Küsimus: Kuidas pehmeid projekte tegema peab? Eitamise kaudu jaatus on keeruline taotlejale aru saada.	Nii pehmete kui ka investeringuprojektide abikõlblikkus on toodud §-ides 28 kuni 30. §-s 31 toodud mitteabikõlblikud kulud kehtivad mõlemat liiki projektidele ja ei ole mõeldud pehmete projektide abikõlblikkuse määramiseks.
32	1		(1) Toetatavate tegevuste elluviimise käigus tekkinud kaudsed abikõlblikud kulud hüvitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punktile d ja artikli 68 lõike 1 punktile b kindla määra alusel, mis on kuni 15 protsenti abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest.	Ettepanek: arvestada kaudseid kulusid personalikuludest mitte vaid projektijuhtimise otsestest personalikuludest.	Lihtsustatud kulumeetodite alusel kaetakse kulusid vaid ühisprojektide, koostööprojektide ja teadmussiirde projektide raames. Eeldame, et nende projektide puhul ongi ainuke palka saav isik projektijuht. Seega asjakohane vaid projektijuhtimise puhul.
34	3	4	(4) Projektitoetust antakse seltsingule kuni 100 protsenti toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.	Ettepanek: Seltsingud võiks üldse välja võtta. Kui raamatupidamist ei tee, siis tegevusgrupil on raske jälgida ka nende elujõulisust ja jätkusuutlikkust.	Osad tegevusgrupid soovivad ellu viia ka projekte, mille taotlejateks on ka seltsingud. Kohalikule tegevusgrupile jääb otsustusõigus arvata seltsingud välja taotlejate sihtgrupist.
34	3	5	(5) Projektitoetust antakse ettevõtjale kuni 60 protsenti toetatava tegevuse või investeringu abikõlblikest kuludest. Mittetulundusühingule, sihtasutusele või kohaliku omavalitsuse üksusele antakse projektitoetust kuni 60 protsenti toetatava tegevuse või investeringu abikõlblikest kuludest, kui projektis kavandatud tegevus on suunatud ettevõtluse arendamiseks.	Küsimus: Kas on võimalik täpsustada „ettevõtluse arendamine“? Kas selle all mõistetakse majandustegevuse käivitamist/arendamist või ka toetavaid tegevusi nagu nt ettevõtjate koolitamine vms? Palume anda tegevusgruppidele konkreetseid ja arusaadavaid juhiseid, kuidas määratleda „ettevõtluse arendamisele suunatud“ tegevust! Näiteks: Kui MTÜ annab välja piirkonna turismikaardi eesmärgiga tuua piirkonda rohkemturiste, siis kas tegu on (turismi)ettevõtluse arendamisele suunatud tegevusega?	Kõik nimetatud on ettevõtluse arendamisena käsitletavat ning toetusprotsent 60 %. Üldjuhul eeldame, et MTÜd ei ole kasumit taotlevad juriidilised isikud ja neile peaks kehtima 90% toetusmäär. Samas ei saa välistada, et toodud näidet saab käsitleda kasumliku majandustegevusena - kõik sõltub kogu projekti kontekstist.

34	3	6	(6) Taristuinvesteeringu, väljaarvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest.	Küsimus: Mida siin täpsemalt silmas peetakse: <i>uue põlvkonna elektrooniline side</i> ? Leiname, et täpsustus on oluline, et vältida hilisemaid vaidlusi, kuna tegu toetusmäära otsustamisega. Kas 90% peaks kehtimaka ettevõtjatele? Kas sellises sõnastuses ei teki konflikti lg 6?	Mõiste uue põlvkonna elektrooniline side tuleb elektroonilise side seadusest, mille kohaselt internetiühendus võimaldab andmeedastust allalaadimiskiirusega vähemalt 100 Mbit/s. Juurdepääsuvõrgu all mõeldakse nn viimase miili ühenduse rajamist, ehk selle osa ühenduse ehitamist, ühendab lõpptarbija suurema internetikaablite võrguga.
34	3		(3) Kogukonnateenuse arendamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest, kui projektitaotlus on heaks kiidetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega.	Küsimus: Miks on tarvis üldkoosoleku otsust? Kas ka nende projektide puhul on kohustus PRIAle edastada hindamisprotokoll kahe nädala jooksul? Ja siis jääb menetlus ootama, kuni tuleb üldkoosoleku otsus?	Üldkoosoleku otsus on vajalik selleks, et ettevõtluse piirimaile jäävale tegevusele saaks määrata kõrgemat toetust kui 60%. Täiendame määrust võimalusega esitada PRIAle üldkoosoleku otsust nõudvad projektid hiljem.
35	2		(2) Mitterahaline omafinantseering võib moodustada kuni üheksa protsenti mitterahalise omafinantseeringuga seotud toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.	Küsimus: Kas nüüd on 9% arvestuse aluseks ka teised tegevused mitte ainult investeeringud?	Mitterahalise omafinantseeringu osa arvestatakse omafinantseeringuna nende tegevuste või investeeringute maksumusest, mis on reaalselt seotud vabatahtliku tasustamata töö tegemisega ja võib moodustada kuni 9 % toetatava tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblike kulude mittetulundusühingu või sihtasutuse projektitaotluse omafinantseeringust. Mitterahalise omafinantseeringu osa arvutamisel ei võeta üldjuhul arvesse projekti raames soetatud väikevahendite maksumust, kuna nad on küll vajalikud projekti eesmärgi elluviimiseks, kuid ei nõua toetuse saajalt vabatahtliku tasustamata töö tegemist.
36	1		(1) Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal PRIAle kohaliku tegevusgrupi kaudu elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid (edaspidi koos <i>projektitaotlus</i>).	Küsimus: Kelle kaudu esitab ja kuidas? Vajab täpsustamist! Mis tähendab siin kohaliku tegevusgrupi kaudu? Esitatakse taotluse e-priasse? Kui projektitaotlus esitatakse PRIA kaudu, kuidas see esitatakse samal ajal ka tegevusgrupi kaudu	Taotlus koos nõutavate dokumentidega (ka nende dokumentidega, mida nõuab KTG) laaditakse üles PRIA e-teenuse keskkonda, kus see muutub esmalt nähtavaks KTGle. PRIA näeb projektitaotlust alles siis kui KTG on taotluse ära hinnanud ja esitanud paremusjärjestuse ettepaneku.
36	2		(2) PRIA teatab taotluse esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja PRIA veebilehel.	Küsimus: Kas lisaks tegevusgrupile? Kas PRIA hakkab avaldama meie taotlusvoorude tähtaegu? Kas siin on mõeldud taotluste vastuvõtu algust?	PRIA kommentaar: PRIA kuulutab KTG toetustaotluste vastuvõtu aja Ametlikes Teadaannetes. Vanal perioodil ei ole PRIA projektitaotluste vooru AT-s välja kuulutanud. Seda teeb KTG ise oma kodulehel. Jätkame sama praktikat.
37	1	2	2) teave riigihanke seaduse kohaldumise kohta;	Tähelepanek: taotleja ei pruugi saada aru, et ta on RHS kohuslane. KTG puudub pädevus öelda või ütlemata jätta, et taotlejal RHS kohuslus. see on ilmselt PRIA pädevus aga see tuleb ju tagantjärele st tagasinõudega. Midagi tuleb teha, et halb kogemus RHS lähtuvalt ei tapaks initsiatiivi. Ettepanek: Täpsustada projekti taotluse esitamisel PRIAs, et kas tegu on RHS kohaldumisega.	25.03.2015 LEADER infopäeval rääkis PRIA RHSist: http://www.maainfo.ee/index.php?id=3370&page=3394 PRIA kommentaar: KTG peab hakkama rohkem taotlejaid nõustama ja siia kuulub ka selgitamine, mida RH kohuslase alla kuulumine tähendab. E-priase selle täpikese märkimine on pigem koht, et taotleja mõtleks, kas ta on RH kohuslane. PRIA kontrollib selle üle igal juhul.

37	1	3) strateegia meede, mille raames projektitoetust taotletakse;	Küsimus: Kas poleks vajalik ka märke millisele KTG-le taotlus esitatakse ehk millisele KTGstrateegia meetmesttoetust taotletakse?	PRIA kommentaar: E-prias peab taotleja märkima, millise KTG alt ta tuleb toetust küsima ja alles seejärel saab valida, millise meetme alt projekti esitab.
37	2	6) toetatava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, käibemaksu summa, mitterahalise sissemakse arvestuslik maksumus ja toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblik maksumus ning toetava tegevuse ja investeeringu maksumus kokku;	Küsimus: Kas mitterahaline sissemakse on Vabatahtliku töö tundide ja hindega arvestatuna?	Jah. Taotlusvormis on mitterahalise sissemaksu arvestuslik maksumus
37	2	10) toetatava tegevuse või investeeringu eesmärkide kirjeldus;	Ettepanek: Selles punktis peaks olema kohustus taotlejal kirjutada kirjeldus täpsustavalt.	Tegemist on vormdokumendi väljaga, mida taotleja täidab oma parima oskuse kohaselt.
37	4	1) toetatava tegevuse ja kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa, välja arvatud juhul, kui projektitaotluse esitab ühisprojekti taotleja, kelle eelarve on esitatud PRIA vormi kohases tegevuskavas;	Küsimus: Kas KTG-l on lubatud seda nõuda? Lg 2 p 5 juba nõuab avalduses tegevust või investeeringut kululiikide kaupa. Mis on nende erinevus? Kas peab sama asi olema kirjas kahes kohas? 37lg 2p 5 ja 37 lg4 p1	Tegemist on eraldi dokumendiga, mis peaks olema täpsem kui avalduses kirjeldatud tegevuste read. Kui selgub, et reaalne vajadus selle dokumendi järgi puudub, siis muudame määrust.
37	4	2) ehitise puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt § 19 lõike 9 nõuetele. Eelarve esitatakse Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus, mis on avaldatud PRIA veebilehel;	Tähelepanek: Eelarve on §21 lg 9 mõistes hinnapakumaine. Ettepanek sõnastada punkt: ehitise puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt PRIA veebilehel avaldatud vormile." Põhjendus: ei ole eetilise ega mõistlik siduda taotlejat kohustusega kasutada konkreetset tarkvara. Microsoft Excel on tasuline tarkvara, mille kasutamisest on loobunud/loobumas ka mitmed riigiasutused. Hea tava Eesti riigis on, et kõik dokumendid ja vormid peavad olema kasutatavad ka tasuta tarkvaraga. Samuti tekib antud viite puhul probleem, et Microsoft Excelist on olemas erinevad versioonid, mis ei pruugi üksteist toetada. PRIA veebilehel võiks vastav vorm olla saadavas erinevates vormingutes, millest vähemalt üks on mõeldud vabavaralise tarkvara jaoks.	Üldjuhul on tasuta vabavaraga arvutites võimalik Microsoft Excel faili alla laadida ning neid vabavara vormingus avada. Samas tuleb jälgida seda, et vabavaravormingus salvestatud fail ei pruugi hiljem avaneda Microsoft Excel vormingus. Erinevate vormingute ühtlustamiseks on vabavaral reeglina sobiv käsk, näiteks võimalus saata dokument välja Excel dokumendina.
37	4	3) ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alates 30 000 eurost väljavõtte põhiprojekti joonistest koos põhiprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;	Ettepanek: punkti sõnastusest eemaldada "...ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks." Põhjendus: kordame ülaltoodud ettepanekut mitte lubada ehitus- ja projekteerimistegevust ühes projektis. Antud säte seab ebavõrdsesse olukorda taotlejad, kellel on kogu eeltöö tehtud (sh ehitusprojekteeritud). Korralikuma "kodutöö" teinud taotlejad peavad esitama märksa rohkem dokumente kui idee tasandil projektitaotlejad.	Ei arvesta. Projekteerimine võib olla ainult ehitustegevuse osa. Kas saame õigesti aru, et teete ettepaneku nimetada projekteerimine mitteabikõlblikuks kuluks?

37	4	4	4) ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alla 30 000 euro väljavõtte eelprojekti joonistest koos eelprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;	Ettepanek: punkti sõnastusest eemaldada "...ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks." Põhjendus: vt eelmine punkt.	sama, mis eelmine
37	4	5	5) äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande äraakiri, kui nimetatud aruanded ei ole kättesaadavad äriregistrist;	Küsimus: Kas ka KTG-l on õigus majandusaasta aruannet taotlejatelt küsida? Ettepanek: oluline on nõuda ka mittetulundusühingu ja sihtasutuse puhul majandusaasta aruande esitamist. Põhjendus: suurte investeringuprojektide puhul on mittetulundusühingute ja sihtasutuste majandusvõimekuse hindamine samuti oluline. Samuti on see oluline allikas MTÜ või SA riigihankekohustuse hindamiseks.	Võib küll. Kohalik tegevusgrupp võib nõuda taotlejalt täiendavaid lisadokumente nagu majandusaasta aruanne, äriplaan, cv, jm kui need on kirjas rakenduskavas.
37	4	8	8) projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;	Ettepanek: elulookirjelduse esitamisenõudest loobuda. Põhjendus: elulookirjelduse nõudmine ei anna taotlusele mitte midagi juurde. Juhul kui ei ole konkreetset hindamiskriteeriumi, mille juures elulookirjeldust hinnatakse, on tegemist taotleja jaoks tarbetu nõudega, miks tekitab täiendavat bürokraatiat	Ei arvesta. Elulookirjelduse põhjal saab PRIA veenduda, et tegemist ei ole projektijuhiga, kes töötab ametnikuna või avalikus teenistuses töötajana.
37	4	10	10) ühiste kavatsuste kokkuleppe äraakiri, kui taotletakse toetust kohaliku tegevusgrupi piirülese koostööprojekti ettevalmistamiseks.	Küsimus: as kokkulepe peaks olema siis olemas enne ettevalmistavate tegevuste tegemist? Varasemalt on räägitud, et ei pea olema, et käiakse kohapeal, on ju ka juhtumeid, kus tehakse lepingud ja vahel ei tehta ka....	Vastavalt LEADER koostöö fische-le saab koostöö ettevalmistavat toetust siis, kui KTG näitab kavatsust ellu viia koostööprojekt. Eesti puhul oleme selle lahendanud nii, et KTG sõlmib ühiste kavatsuste kokkuleppe. Enne ühiste kavatsuste kokkuleppe sõlmimist tehtud kulud on abikõlblikud elavdamise kulude raames
37	5		5) Projektitaotluse esitab kohalik tegevusgrupp PRIA-le hiljemalt 30. juuniks 2022.	Küsimus: Mis on selle punkti sisu? Kas tegemist on KTG dele antud eelisega projektide elluviimiseks veel perioodi lõpus? Kas on mõeldud viimase taotlusvooru projektitaotlusi või koostöökogu enda taotlust? Miks ainsuses? Kuidas saab selline kuupäev olla.	Põhimõtteliselt on mõeldud seda, et viimane hetk edastada projektitaotlused PRIA-le, et projektitoetuse taotlejatele jääks ka võimalus projekt ellu viia enne programmiperioodi lõppu.
38	3		(3) Kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või kui esitatud dokumendis puuduvad projektitaotluse hindamiseks vajalikud andmed, nõuab kohalik tegevusgrupp projektitoetuse taotlejalt vajalike andmete ja dokumentide esitamist.	Küsimus: Mis aja jooksul peab taotleja puuduvad dokumendid esitama? Kas selle määrab KTG ?	Jah, määrab kohalik tegevusgrupp, kuid tähtaeg peab olema enne projektide hindamiskomisjoni kokkukutsumist.

38	4	2) ehitise puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt § 19 lõike 9 nõuetele. Eelarve esitatakse Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus, mis on avaldatud PRIA veebilehel;	Küsimus: Tähelepanek: Eelarve on §21 lg 9 mõistes hinnapakumine. Ettepanek sõnastada punkt: ehitise puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt PRIA veebilehel avaldatud vormile.” Põhjendus: ei ole eetiline ega mõistlik siduda taotlejat kohustusega kasutada konkreetset tarkvara. Microsoft Excel on tasuline tarkvara, mille kasutamisest on loobunud/loobumas ka mitmed riigiasutused. Hea tava Eesti riigis on, et kõik dokumendid ja vormid peavad olema kasutatavad ka tasuta tarkvaraga. Samuti tekib antud viite puhul probleem, et Microsoft Excelist on olemas erinevad versioonid, mis ei pruugi üksteist toetada. PRIA veebilehel võiks vastav vorm olla saadavas erinevates vormingutes, millest vähemalt üks on mõeldud vabavaralise tarkvara jaoks.	Meie vastus: Üldjuhul on tasuta vabavaraga arvutites võimalik Microsoft Excel faili alla laadida ning neid vabavara vormingus avada. Samas tuleb jälgida seda, et vabavaravormingus salvestatud fail ei pruugi hiljem avaneda Microsoft Excel vormingus. Erinevate vormingute ühtlustamiseks on vabavaral reeglina sobiv käsk, näiteks võimalus saata dokument välja Excel dokumendina. PRIA kommentaar: Nõus. Ka vabavaralise tarkvaraga saab tänapäeval avada kõiki enamlevinud MS Office'i failiformaate ning neid ka vastavalt siis redigeerida. Enne salvestamist tuleb lihtsalt tagada, et salvestatud failiformaadiks jääks ka antud juhul *.xls formaat. PRIA ehitustegevust puudutavad Exceli formaadis olevad vormid kasutavad vanemat ja rohkem erinevate versioonidega ühilduvat failiformaati *.xls (mitte uuemat *.xlsx). Määruse säte ei kohusta mitte Excel tarkvara kasutama vaid esitama fail, mida saab Excel tarkvaraga töödelda (ja soovitatavalt olekski see Exceli enda failiformaat, mille salvestamist võimaldavad ka vabavaraliselt programmid) (2) Perekonna
39	1	(1) Projektitaotlusi hindab § 21 lõike 4 punktis 6 nimetatud töörühm § 21 lõike 4 punktis 3 nimetatud hindamiskriteeriumite alusel.	Tähelepanek: Ei ole hindamiskriteeriume selles §22lg4p3-s	On. § 21 lg 4 p.3) KTG avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel enne projektitaotluste vastuvõtu algust teabe projektitaotluse hindamiskriteeriumite ja hindamise korra, sealhulgas projektitaotluste paremusjärjestuse koostamise korra kohta, mille järgi hindab kohalik tegevusgrupp projektitaotlusi; § 21 lõike 4 punkt 3 toob välja need KTG hindamiskriteeriumid, mis on strateegias ja mille KTG avalikustab.
39	4	(4) Kohalik tegevusgrupp võib jätta projektitaotluse hindamata, kui projektitaotlus ei vasta strateegiale või rakenduskavale või kui projektitoetuse taotleja ei ole esitanud § 37 lõigete 1–4 alusel nõutavaid andmeid või dokumente määratud tähtaja jooksul. Kohalik tegevusgrupp edastab hindamata jäetud projektitaotluse PRIA-le koos märkusega hindamata jätmise kohta.	Tähelepanek: Õige oleks § 38 Lg 2 – 4	Määrusesse jäävad lõiked 1-4.

40	1	(1) PRIA kontrollib vastuvõetud projektitaotluse nõuetele vastavust ja selles esitatud andmete õigsust ning projektitaotleja ja toetatava tegevuse vastavust Euroopa Liidu õigusaktides, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses, arengukavas ja määruses sätestatud nõuetele.	Küsimus: Kui aga projekt ei ületa ettenähtud miinimumnõudeid ja KTG teeb ettepaneku mitte rahastada, aga eelarvevahendeid ikkagi on, kas PRIA teeb siis rahastusotsuse KTG otsusest olenemata, kuna eelarvevahendeid justkui on? Kes teeb osalise rahastamise ettepaneku ja mille alusel, kas ainult PRIA § 42 lg 3?	KTG teeb PRIA-le põhjendatud ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ja iga projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta. Seega toetuse summa, mille PRIA taotlejale määrab tuleneb KTG ettepanekust. Kui taotlus sisaldab mitteabikõlblike kulusid, siis PRIA vähendab taotletavat toetust nende võrra. PRIA kontrollib ainult neid taotlusi, mis on tunnistanud KTG poolt rahastamist väärivateks - seega kui KTG teeb vähem heakskiitmise ettepanekuid kui strateegia eelarve ette näeb, siis PRIA ei võtta taotlusi nõ. joone alt ja ei tee ise taotluse rahuldamise otsust kui KTG on vastupidisel seisukohal.
42	1	(1) Projektitoetuse saaja viib ellu toetatava tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.	Küsimus: Kas kuludeklaratsioonide pole oluline enam deklaratsiooni esitamine KTG-le? Kuidas KTG seireandmed kogub?	Siiski esitatakse kuludeklaratsioon ka KTG-le. § 43 lg 1:(1) "Projektitoetuse väljamaksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast tegevuse elluviimist või investeeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist <u>esmalt kohalikule tegevusgrupile seireandmete kogumiseks</u> ja seejärel PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse, välja arvatud ..." Üks võimalus seireandmeid koguda on märkida üles andmed, mis on maksetaotluses.
42	2	(2) Projektitoetuse saaja viib ellu § 28 lõike 3 punktis 2 nimetatud ühisprojektis kavandatud tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.	Ettepanek: kuni kaheksas osas nelja aasta jooksul. Küsimus: 1. Miks on ühisprojekt tõstetud eristaatusesse ning antud võimalus nelja-aastase tegevuskava alusel tegevusi ellu viia? 2. Miks on ühisprojekt eelistatud koostööprojektide ja nn "tavaliste" projektide ees? Ettepanek: koostööprojekti ja ühisprojekti elluviimise maksimaalne tähtaeg	Arvame siiski, et mõistlik on esitada kuni 4 osas ühe aasta jooksul maksimaalselt nelja aasta jooksul ehk maksimaalselt 16 korda. Eeldame, et ühisprojektide raames tehakse palju selliseid tegevusi, mis nõuavad pidevalt käibevahendite olemasolu. Kui taotleja ei soovi nii tihti maksetaotlust esitada, siis ei pea ta seda tegema.
42	3	(3) Projektitoetuse saaja viib ellu § 29 lõikes 1 nimetatud koostööprojektis kavandatud tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.	Sama küsimus mis eelmises Ettepanek: kuni kuues osas kolme aasta jooksul.	Arvame siiski, et mõistlik on esitada kuni 4 osas ühe aasta jooksul maksimaalselt kolme aasta jooksul ehk maksimaalselt 12 korda. Eeldame, et koostööprojektide raames tehakse palju selliseid tegevusi, mis nõuavad pidevalt käibevahendite olemasolu. Kui taotleja ei soovi nii tihti maksetaotlust esitada, siis ei pea ta seda tegema.

42	4		(4) Kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, viib toetuse saaja tegevuse ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta viie aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.	Sama küsimus mis eelmises	Oleme eelnõuga soovinud pakkuda projektitoetuse saajale võimalust toetus kiiremini tagasi saada. Kui toetuse saaja ei soovi 4 korda aastas liisinguarveid PRIA-le maksetaotlusega esitada, siis ei pea ta seda tegema.
42	7	1	1) võtma projektitoetuse abil tehtud investeeringu sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui strateegia või § 7 lõike 3 punkti 5 kohaselt on ette nähtud pikem tähtaeg, kuid hiljemalt 30. juuniks 2023. aastal;	Küsimus: kahe aasta jooksul millisest hetkest arvatuna?	Investeeringu teostamisest.
42	7	4	4) esitama viimase maksetaotluse, välja arvatud koostööprojekti või ühisprojekti maksetaotluse, kahe aasta jooksul arvates projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022;	Küsimus: Kas see ei ole mitte sama § lg 1 osaline kordamine.?	Vaatame määruse sõnastuse üle. Igaks juhuks märgime, § 42 lõike 7 punkti 1 kohaselt on ette nähtud investeeringu kasutuse võtmine kahe aasta jooksul ja punkti 4 kohaselt hilisem maksetaotluse esitamise tähtaeg.
42	7	5	5) esitama koostööprojekti või ühisprojekti viimase maksetaotluse kolme aasta jooksul või § 28 lõikes 4 nimetatud tegevuskavas ettenähtud tähtaja jooksul arvates projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022;	Lg 2 lubab ühisprojekti viia ellu kuni nelja aasta jooksul. Tähtaeg jällegi korduses.	Vaatame määruse sõnastuse üle.
42	7	9	9) teavitama PRIA-t viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;	Küsimus: Miks see on vajalik?	Vajalik selleks, et PRIA oleks võimalik operatiivselt reageerida ja kontrollida toetuse saajat, et mitte maksta alusetult toetust (kõigepealt saab käibemaksu osas toetust, kuid hiljem saab selles osas käibemaksu riigilt tagasi).
42	7	11	11) ostma investeeringuobjekti § 37 lõike 2 punktis 8 nimetatud viisil;	Tähelepanek: Ei ole sellist punkti Sellest lausest ei saa aru, tundub olevat vale viide? § 38 lg 3 ei leidnud 8. punkti.	§ 37 lõike 2 p. 8 on taotluse kui vormdokumendi andmeväli, millel projektitoetuse taotleja peab märkima, kas ta soovib osta investeeringuobjekti liisinguga või mitte.
43	1	4	4) koolituse, seminari, teabepäeva või muu ürituse puhul, mis on ellu viidud teadmussiirde-, koostööprojekti ettevalmistava, koostöö- või ühisprojekti raames, päevakava ja osavõtjate nimekiri, millele märgitakse lisaks § 22 lõike 1 punktis 8 nimetatud andmetele juriidilise isiku registrikood ja ettevõtja põhitegevusala, kui üritus on käsitatav vähese tähtsusega abina;	Küsimus: Kas ka massiürituste korral osalejate nimekiri?	Määruse sõnastust muudetud. Massiürituste puhul ei ole tarvis esitada osalejate nimekirja.

43	1	7)	ehitise puhul Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus ehitustegevuse kulude andmed, mis peavad sisaldama järgmist teavet: ehitise nimetus, ehtisregistri kood, katastritunnus, üldkulud, ettevalmistuskulud, välisrajatiste kulud, aluse- ja vundamendikulud, kandetarindite kulud, fassaadielementide kulud, katusekulud, ruumitarindite kulud, pinnakatete kulud, sisustuse kulud, inventari kulud, seadmete kulud, tehnosüsteemide kulud, ehitusplatsi korralduskulud ning ehitusplatsi üldkulud.	Küsimus:1. Mis tähendab kulude andmed? Kas arvet ei peagi esitama ja üleandmis vastuvõtmis akti? Kas iga ehitise puhul ikka tekivad kõik need kulud mis siin loetletud? Mis saab kui ei ole kõiki kulusid olemaski?	Kõiki kulusid, mis on ehitustegevuses võimalikud ei pea kuluaruanne sisaldama, kuid ta peab sisaldama neid kulusid, millele taotletakse toetust ja need peavad olema esitatud sellise täpsusega nagu vormdokument ette näeb. Lisaks tuleb esitada ehitustegevuste kohta nii arve kui ka üleandmis-vastuvõtu akti. Kuluaruande ülesanne on detailselt välja tuua kõik ehitustegevuse kulud, sest arve on ehitustegevuste puhul tavaliselt väga üldine.
43	1	(1)	Projektitoetuse väljamaksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast tegevuse elluviimist või investeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist esmalt kohalikule tegevusgrupile seireandmete kogumiseks ja seejärel PRIAle elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse, välja arvatud § 45 lõikes 2 nimetatud juhul, koos § 22 lõike 1 punktides 1–11 ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumentide ära kirjadega ning järgmiste dokumentide ära kirjad:	Küsimus:Kas kohaliku tegevusgrupi esindaja peab jätkuvalt omalt poolt maksetaotluse kinnitama (analoogselt eelmise perioodiga)? Kuidas see sellel perioodil välja hakkab nägema, kui taotleja esitab maksetaotluse kohe e-keskkonnas?	Jah. Toetuse saaja esitab maksetaotluse elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. E-teenuse keskkonda sisestatud maksetaotlus avaneb esmalt kohalikule tegevusgrupile, kes maksetaotluselt ja sellega koos esitatud dokumentidelt kogub strateegia seireks vajalikud andmed, sest ühissätete määruse artikkel 35 lõike 3(g) kohaselt on kohalikul tegevusgrupil ülesanne teostada toetust saanud tegevuste seiret ja strateegia hindamist. Kui kohalik tegevusgrupp on kinnitanud maksetaotluse, vanabe maksetaotlus PRIAle.
43	2	6)	teave selle kohta, kas toetatav tegevus on elluviidud väljaspool Eestit;	Küsimus: Mida täpselt loetakse väljaspool Eestit elluviidud tegevuseks? Kas õppereis?	Investeeringute tegemist väljaspool Eestit loetakse tegevuseks, mille kohta tuleb liikmesriigil arvestust pidada.
43	3	(3)	Liisinguandja on krediidasutuste seaduse alusel ja korras tegutsev krediidasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus.	Kas see § on vale alapeatüki all (<i>Projektitoetuse tegevuse elluviimist ja investeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine</i>), seos jääb arusaamatuks.	Juristide arvates on see paigutus õigeim ja on sarnane kõikide teiste meetme määrustega.
46			Määruse alusel esitatud dokumente projektitoetuse taotlejale ei tagastata. Nimetatud dokumente säilitatakse PRIAs kuni 2032. aasta 31. detsembrini.	Küsimus: Kui taotluste esitamine toimub tegevusgrupi kaudu e-pria süsteemis, siis tegevuskogu ei pea enam ühtegi taotluse avaldust ega dokumenti välja printima. PRIA on seni teostanud järel kontrolli ka projektitoimikute kontrollimise näol, kas seda toimingut siis pole enam ette näha?	Tõepoolest, kuna taotlemine on läbi e-PRIA, siis ei pea ühtegi dokumenti välja printima – ei PRIA ega KTG. Kõiki kontrole, sh järelkontrolli teostab PRIA e-toimiku põhjal.
		(9)	Komisjoni istung toimub 15 tööpäeva jooksul arvates lõikes 1 sätestatud strateegia nõuetele vastavuse kontrolli tegemisest.	Küsimus: Kas komisjoni istungil on võimalik ka tegevusgrupil oma strateegiat esitleda komisjonile?	Seda sätet määruses ei ole. Näeme hindamiskomisjoni töökorras ette, et ministri hindamiskomisjon võib kutsuda eksperdid lisateabe saamiseks. Kui komisjon soovib, siis kutsutakse ka KTGD.

		(1) Kui kõigi nõuetele vastavate strateegia rakendamise toetuse taotluste rahastamise summa ei ületa toetatava tegevuse rahastamise eelarvet rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõike 1 punkti 3 alusel.	Tähelepanek: Antud punkti sõnastus jääb segaseks. Küsimus: Kas on teoreetiline võimalus, et see summa võib ületada rahastamise eelarvet?	Sätet eelnõus enam pole, kuid rakendub automaatselt lähtuvalt ELÜPS-ist. Teoreetilist võimalust ei saa välistada.
		(3) Kui strateegia rakendamise toetuse taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, võib PRIA teha taotluse osalise rahuldamise otsuse, vähendades toetuse summat Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõike 6 alusel mitteabikõlblike kulude võrra.	Rakendamise seadus sätestab, et 10% arvestatakse summalt, mis tuleb toetusesaajale maksetaotluse ja toetuse andmise otsuse alusel maksta. Küsimus: Kas aluseks võetakse maksetaotlus (iga väljamakse eraldi)? Tähelepanek: See on tegelikult see koht, mida liikmesriik peaks hakkama ise täpsustama, sest toetuse maksmise mehhanismid ja korrad võivad liikmesriigiti erineda.	Sätet eelnõus enam pole, kuid rakendub automaatselt lähtuvalt ELÜPS-ist. Aluseks võetakse maksetaotlus.
		3) koolitus- ja teavitustegevusena tegevuspiirkonna ettevõtelse arendamiseks projektitoetuse taotleja poolt, kellel on selle tegevuse elluviimiseks strateegia meetmes kirjeldatud asjakohane suutlikkus (edaspidi teadmussiirde projekt).	Küsimus: 1. Mida täpselt on mõeldud <i>asjakohane suutlikkus</i> all?2.Kuidas me seda hinnangut kellelegi anname? See saab olla väga subjektiivne.	Milline peaks olema koolitaja asjakohane suutlikkus on jäetud kohaliku tegevusgrupi otsustada ning tegevusgrupp avab mõiste hiljemalt rakenduskavas. Mõeldud ei ole niivõrd hinnangu andmist koolitajale kui võrd kriteeriumite seadmist, millele koolitaja peab vastama. Nt. ta on olnud koolitaja vähemalt kolm aastat või ta on koolitanud varasemalt turismiettevõtjaid 10 korda. Selle nõude tõendamiseks peaks koolitaja esitama kas oma CV, millest on näha koolitused, mis ta on läbi viinud või ülevaate viimasel kolmel aastal korraldatud koolitustest.
		(2) Kui toetatav tegevus vastab arengukavas nimetatud meetmele, esitab projektitoetuse taotleja asjakohases maaeluministri määruses, millega on kehtestatud nõuded toetuse saamiseks, ettenähtud dokumendid, sealhulgas projektitaotluse.	Küsimus: Millisest arengukavast on jutt? Kuidas mõista seda lõiget üldse? Kas siis enne projektitaotluse esitamist selgub toetatava tegevuse vastavus meetmele? Tähelepanek: Eelmises lõigus nimetatakse projektitaotluseks avaldust ja selles esitatud andmeid tõendavaid dokumente, selles lõigus on projektitaotlus vaid üheks esitatavaks dokumendiks?	Maaelu arengukava 2014-2020. Algselt oli silmas peetud, et kui KTG soovib rakendada meetet, mis vastab täpselt mõnele arengukava meetme määruse nõuetele, siis tuleb projektitoetuse taotlejal nendest nõuetest lähtuda. Sama oli ka eelmisel perioodil. § 36 lõike 1 kohaselt on projektitaotluse osaks avaldus ehk vormikohane taotlus ja esitatavad dokumendid. Seega kui määruses räägitakse projektitaotlusest, siis on selle all mõeldud avaldust ehk taotlusvormi koos esitatavate dokumentidega.
		(8) Lõike 7 punktis 1 nimetatud aeg on kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel komisjoni soovitusel (EL) nr 361/2003, mis käsitleb mikroettevõtete ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41), lisa tähenduses (edaspidi komisjoni soovitus) mikro-, väike- või keskmise suurusega ettevõtte (edaspidi <i>VKE</i>) poolt.	Tähelepanek: Kas tegu on käesoleva § lõige 7-ga? Kui käesolevaga, siis seal on kirjas kaks aastat, mitte 3!	Erisus on läinud välja.

5	3	(3) Otsuse vastuvõtmisel ei ole kohaliku tegevusgrupi üldkoosolekul, juhatuses või põhikirjas ettenähtud muus organis ühegi huvirühma liikmete hääleõigus esindatud üle 49 protsendi.	On tekkinud olukord, kus hindamiskomisjoni liikmeteks esitati inimesed, kellele ei ole võimalik EMTAKit määrata. Nad ei ole sinna valitud mitte mõne organisatsiooni esindajana vaid just isikuna, kellel on kogemus ja teadmine projektide hindamiseks. Ühel juhul oleks võimalik nime taha kirjutada seltsing, kuid ka sellega ei saa me kuidagi EMTAK koodi. Küsimus: Kas mingitel juhtudel on võimalik märkida töörühma liikme juurde - eraisik?	Määruse parandatud sõnastuse kohaselt töörühma liikmete puhul ei pea märkima EMTAK koodi, kuna töörühm ei ole otsustusorgan MTÜS mõistes, vaid ta on ekspert, kes annab arvamuse, mille kinnitab/ei kinnita otsustusorgan (juhatus, üldkoosolek, volinike koosolek). EMTAKi märkimise kohustus jääb otsustusorgani liikmete osas.
34	3	(3) Kogukonnateenuse arendamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest, kui projektitaotlus on heaks kiidetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega.	Toetusmäärad. Kas endiselt kehtib, et ka mootorsõidukit või taristu investeeringut on võimalik taotleda 90%, kui tegemist on kogukonnateenusega ning sellel on üldkoosoleku nõusolek?	Toetusmäär kogukonnateenuste arendamiseks on 90% sel juhul kui taristuinvesteering on seotud muu ehitusega. Nt kui kogukonnateenuse arendamiseks soovitakse remontida ruumid, millel puudub korralik juurdepääsutee ja ühendus ühisveevärgiga, siis nii juurdepääsutee kui ka liitumine ühisveevärgiga on toetatav 90%-iga juhul kui need investeeringud on osa suuremast ehitustegevusest. Ainult taristuinvesteering (nt liitumine ühisveevärgiga või juurdepääsutee rajamine) on siiski abikõlblik ainult 60% ulatuses isegi kui see on vajalik kogukonnateenuse arendamiseks. Mootorsõidukite puhul on võimalik 90%iline toetust juhul kui see on hästi põhjendatud strateegias. Mootorsõidukite puhul on võimalik 90%iline toetus juhul kui see on hästi põhjendatud strateegias. Kõne alla võivad tulla tegevuspiirkonda teenindavad rändkauplusauto, juuksuribuss, hambaarstibuss, koolibuss, invataks jms kui nende teeninduspiirkond on määratletud ennekõike vajadusepõhiselt, st nende teeninduspiirkond hõlmab ka neid piirkondi, kus teenuse tarbijaid on vähe
34	6	(6) Taristuinvesteeringu, väljaarvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest.	Kas 90% toetus viimase miili ühendusele kehtib ka ettevõtjatele?	Toetusmäär on 90% uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks ka ettevõtjatele.
28	4	(4) Projektitoetuse taotleja esitab ühisprojekti tegevuskavas järgmise teabe	Ühisprojekt. Kui taotleja esitab partneri(te) poolt allkirjastatud tegevuskava, siis kas on võimalik toetust küsida ka vaid ühele osale tegevuskavas kirjeldatud tegevustest?	Ühisprojektide puhul tuleb välja tuua kõik tegevused, mida ühisprojekti raames kavandatakse ära teha. Samas tuleb määratleda ära, mida rahastatakse toetuse raames ja millised kulutused jäävad partneri kanda kui neid on. Selleks on tegevuskavas välja toodud vastavad read.

34	11	(11) Projektitoetuse andmisel võetakse arvesse komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid.	Kuidas koolituste puhul jälgitakse vähese tähtsusega abi?	Konkurentsieeskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist. Kõigepealt peab PRIA analüüsima, kas koolitus läheb vähese tähtsusega abi alla, so kas koolitus annab osalejatele hiljem majandusliku eelise. Vähese tähtsusega abi alla võib minna nii äriplaani koostamise, kui käpikute kudumise koolitus. Nt kui käpikute kudujad läbi koolituse tõstavad kvalifikatsiooni ja sellest tulenevalt kasvab müügitulu. Konkurentsiseaduse § 33 kohaselt peab abi andja (PRIA) tegema otsuse vähese tähtsusega abi määramise kohta. Vähese tähtsusega abi määratakse majandustegevusega tegeleva üksuse kohta ja mitte iga tema töötaja kohta, kes osales koolitusel
28	2	EISis olnud määruse §28 (2) 2) ehitise kohta, peab tal olema ehitusluba, ehitusteatis või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõuolek, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt.	1. Kas ehitusluba on nõutav enne toetuseotsuse tegemist? Varasemalt räägitu kohaselt ehitusloa nõue ei pidanud sisse tulema. Oli jutt, et see kelle taotlus saab rahastuse otsuse, see taotleb alles siis ehitusluba. Kas siin on nii mõeldud, et projektitoetuse taotlejal on ehitusluba olemas selleks ajaks kui ta esitab taotluse PRIAle, kuid KTG võib hinnata projekti ilma ehitusloata. 2. Kui soovitakse toetust taotleda projekteerimisele ja ehituseks, siis kuidas on võimalik taotlejal omada ehitusluba? Äärmisel juhul saab kaasa panna projekteerimise tingimused, kas siin on nii mõeldud? 3. Kas uue ehitusseadustiku kohaselt kirjalikku nõusolekut üldse eksisteerib?	1.Määruse parandatud sõnastuse kohaselt esitatakse ehitusluba esimese maksetaotlusega. 2. Ehitusluba ei ole sii svõimalik omada ja seda ei pea taotlemisel esitama. Ettepanek, et ehitusluba esitatakse esimese maksetaotlusega. 3. Kirjalikku nõusolekut enam ei eksisteeri uue ehitusseadustiku kohaselt
34	6	(6) Taristuinvesteeringu, väljaarvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest.	Mida siin täpsemalt silmas peetakse? Täpsustus on siin oluline, et vältida hilisemaid vaidlusi, kuna tegu toetusmäära otsustamisega. Kas 90% peaks kehtima ka ettevõtjatele? Kas sellises sõnastuses ei teki konflikti lg 6?	Mõeldud on, et uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu (kui taristuinvesteeringu osa) rajamiseks antakse toetust kuni 90% sõltumata sellest, milline on projektitoetuse taotleja juriidiline vorm.

25	6	<p>EISis olnud määruse §25 (6) Kohalik tegevusgrupp kasutab kohaliku tegevusgrupi toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha abikõlblike kulude eest tasumiseks ja esitab selle tõendamiseks PRIAle dokumendid hiljemalt 31. detsembriks 2022.</p> <p>Seletuskirjas § 7 juures (4. lõik)Samuti on oluline planeerida kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimise ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavad kulud kuni 2023. aasta lõpuni, et programmiperioodi vahetumine oleks võimalikult sujuv.</p>	<p>Kas KTG peab planeerima 2022 lõpuni või 2023 lõpuni?</p>	<p>§ 25 lõige 6 puudutab tingimust, mille kohaselt tuleb ettemaksu kasutamise kohta esitada kuludokumendid 31.12.2022.a., mis ei tähenda seda, et selleks ajaks peavad olema kasutatud kõik vahendid, mida on võimalik kasutada jooksvateks ja elavdamise kuludeks. Planeerima peab kulutused ka 2023. aastaks. Kuupäev, mis ajaks tuleb esitada viimane kohaliku tegevusgrupi toetuse väljamakse taotlus selgub programmiperioodi teises pooles. Seletuskirjas on toodud soovitus, mille kohaselt tuleb kohalikul tegevusgrupil arvestada sellega, et ülalpidamiskulusid tuleb planeerida selliselt, et vahendeid jooksvateks ja elavdamise kuludeks oleks ka 2023. aastaks.</p>
21	4	<p>7) tagab, et töörühma liige ja projektitaotluse esitanud isik ei ole haldusmenetluse seaduse § 10 lõike 1 tähenduses seotud isikud ning et nimetatud seotuse olemasolu korral taandab töörühma liige end istungilt;</p>	<p>Kui ennast taandatakse istungilt, kas see siis tähendab seda, et ei hinnata ühtki taotlust, mis on esitatud ühes taotlusvoorus? Juhul, kui on teada, et voorus osaleb projekt, millega hindaja on seotud, siis peab hindaja sellest voorst end taanduma või mõeldakse meetme hindamise istungit? Kas ühises majapidamises oleva perekonnaliikme (kellega ei olda abielus) ema või isa, on ka asjaosalised? Kuna ametlikku abielu ei ole, siis vaesed ämmad-äiad ei pruugi teadagi, et neil on seos.</p>	<p>perioodiga. HMS § 10 lg 4 reguleerib üksikasjalikumalt taandamist. Taandamise eelduseks on kui esineb vähemalt üks HMS § 10 lõikes 1 loetletud taandamise alustest, s.t. peab esinema objektiivne, mõistlik põhjus, mis annaks alust kahelda töörühma liikme või otsustusorgani liikme sõltumatuses. Taandamise algatajaks võib olla nii töörühma või otsustusorgani liige/juht kui ka projektitoetuse taotleja. Taandamismenetlus tuleks võimaluse korral algatada juba enne hindamise tegelikku algust; kui aga taandamise aluseks olevad asjaolud ilmnevad projektitoetuse taotluste hindamise käigus, siis tuleks hindamine peatada ning isik, kellel on huvide konflikt, taandada. Kui enne projektitoetuse taotluste hindamise algust või selle alguses ilmneb mõni asjaolu, mis viitab hindamist läbiviiva isiku erapoolikusele, siis tuleks sellest viivitamata teada anda isikule, kes on vastutav korrektse taandamise eest isiku ametisse nimetamise või valimise õigusega isikule, kes omakorda kolme tööpäeva jooksul otsustab taandamise vajalikkuse üle. Taandamine ei saa olla tingimuslik; taandamise tulemusena "väljub" menetlust läbi viinud isik hindamisprotsessits ning tema asemel asub menetlust läbi viima kas tema asetäitja või muu isik. Iga kord tuleb vaadata konkreetset juhtumit, s.t. kas konkreetset juhtumil esineb HMSis nimetatud taandamise alus või mitte ning kas isik võib olla otseselt või kaudselt huvitatud asja lahendist ning hinnata, kas ja millised asjaolud võivad tekitada kahtlust tema erapooletuses. Nii tuleb seda hinnata ka KOVide puhul. Seega ei saa ette öelda, millised isikud tuleb taandada, s.t. kui kaugele ulatub taandatavate isikute ring. Oluline, et ei tohi tekkida isiku huvide kollisiooni. Seda aga tuleb igal üksikul juhul eraldi hinnata.</p> <p>1. Jah, taandatakse end kõikide taotluste hindamisest, mis on</p>

		Küsimus töörühma liikmete tegevusalade koodide osas (lisaks varasemalt esitatud küsimusele)	Kui töörühma liikmeks on üldkoosolekul esitanud kohalik omavalitsus näiteks tubli valla kodaniku, kes on projektidega kursis, siis millist EMTAK koodi siis tuleks kasutada, kas valla või selle isiku organisatsiooni EMTAK koodi ja kui sellel isikul ei ole organisatsiooni, kelle kood siis?	Kuna töörühm ei ole otsustusorgan, vaid ekspert, kes hindab taotlusi, siis EMTAK koodide märkimise nõue nendele laiene. EMTAK koodid tuleb märkida juhatuse või üldkoosoleku või muu otsustusorgani liikmetele, kes kinnitavad töörühma kui eksperdi arvamuse enne PRIAle esitamist.
--	--	---	--	--

